

ELOFIZETES.

HELYBEN ES VIDEKEN

Egy évre ... 48 kor
Fél évre ... 24 kor.
Egy negyed évre 12 kor.
Egy óra ... 4 kor.

Nyitási költségek,
merállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1918.

Szerkesztő:
Stauber József.

Szerda, szeptember 25.

Mai lapunk főbb közleményei:

Iparigazolvány nélkül nincs borvétel.
Ha a vörös terror fékét vesztí.
Pártok egyesülése.
Csekonics Gyula gróf afféris.
Zsidókérdés egy vármegye közgyűlésén.
Visszavert olasz rohamcsapatok.
Nők a katolikus egyház szolgálatában.
Hertling a németek kéhangoltságának okairól.

Fuziós hírek.

A magyar politikai helyzet minden valószínűség szerint új fordulat előtt áll. Előre látható volt, hogy a kormányzás zavartalansága jelentősebb változás létrejöttét kívánja, mert az elkövetkezendő nagyjelentőségű kül- és belpolitikai reformokat a kormány csak úgy valósíthatja meg, ha a képviselőházban megbízható és jelentős többséggel rendelkezik.

A siker első feltétele tehát az, hogy a kormánynak többsége legyen. A kísérletezések hosszabb idő óta folynak arra nézve, hogy ezt a többséget a kormány miként szerezze meg. Két eshetőség lehetséges: vagy új választást rendez a kormányelnök, vagy ha tetszetős programot tud összeállítani: új pártot alakít. De ebben az esetben programjának olyannak kell lennie, hogy azzal maga köré gyűjtse a parlament tagjainak többségét.

A választást ellenzi a király, lehetetlennek tartja a hadvezetőség, sőt akadálya ennek az 1914-diki törvény is, mely egyenesen kimondja, hogy a legközelebbi képviselőválasztás a békekötés után hat hónapra lesz. De erkölcstelen dolog is volna hogy egy fegyverben és fegyelemben álló ország, ahol még a sajtó sem szabad, képviselő választást csináljon. A háboruban a szenvedélyek szavát lehetőleg halkítani kell, az ilyen választás pedig az indulatok fokozására és a rendes munka megakadályozására is alkalmas lehet. A másik móddal, új párt alakításával, többször megpróbálkozott a kormányelnök. Azonban olyan programot összeállítani, mely keresztül törte volna a fennálló pártok kereteit és többséget tudott volna neki szerezni, nem volt képes.

Nem maradt tehát más hátra, minthogy fuziót hozzon létre a között a két párt között, a mely a legközelebb áll egymáshoz. Két ilyen párt van, amely a kormányzásra hivatott: az egyik a 48-as alkotmánypárt, amelynek kebelében ül a mai kormány tagjainak többsége, a másik a munkapárt, melynek régi gyakorlata van a kormányzásban s amelyet megbízhatónak ismernek lefelé és felfelé egyaránt.

Mi nem tartjuk még befejezett dolognak a fuziót. Különösen nem tudjuk elképzelni, hogy akkor következzen be az, mikor Tisza István gróf távol van a politikai fórumtól. Bár a pártok egyesülésének valószínűsége minden logika szerint a legközelebbi idők eseménye, de ma bármilyen pozitív formában kolportáljuk is a hírt, nem lehet befejezett dolog.

A magunk részéről nem tartjuk helyesnek, hogy a munkapárt ma kormányra vállalkozzék. A munkapárt egységes tudott maradni, a mikor ellenzékbe ment is, noha a magyar politikai fórum kárörvendő baglyai jóelőre kívítkolták, hogy néhány hét alatt összeomlik, szétrobban és megsemmisül. A munkapárt azonban tömör egységben és teljes erőben élte túl a bagoly huhogást. A munkapárt kormányvállalkozását nem tartjuk helyesnek azért, mert azok a kormányok, melyek a munkapárt után következnek, annyi hibát és baklövést halmoztak egymásra, hogy ezeknek a jóvátétele nagy és megőriő munkát kíván. Bár igaz, hogy a munkapárt soha nem kereste a könnyű feladatokat. Abban nyilatkozott meg Tisza grandiózus egyénisége, hogy az eléje tornyosuló feladatokat vállalta mindig tekintet nélkül azokra az akadályokra, melyeket munkájában le kel-

lett győznie. S a legkevésbé habozott akkor, midőn az ország szekere nehéz körülmények közé került s mindenki meg volt győződve arról, hogy a bajok országutján csak egy erős párt s egy erős egyéniség segítheti előre. Kétségtelen, hogy a Tisza István erős kezére és okos politikájára szüksége van a nagy feladatok előtt álló országnak. Szükség van arra, hogy a sok határozatlanság és tervnélküliség közé jöjjön el végre az az államiéríu, akinek gerinces, magyarsága és törhetlen határozottsága minden baj között a legbiztosabb menedék és bizalomkeltő garancia.

E pillanatban még bizonytalan: hogyan alakul a politikai helyzet, annyi azonban bizonyos, hogy a munkapárt, amint nem vesztett hangulatából és erejéből akkor, midőn a kormányról lekerült, nem fog ujjongani most, midőn ismét reá hárul a kormányzás nehéz terhe . . .

A német hadügyminiszter helyettese a helyzetről.

(Franciaóktól elragadott árkok.)

Berlin, szeptember 24. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér: Rapprecht trónörökös hadcsoportja: Dixmuidentől északnyugatra és Yperntől északkeletre sikeres vállalkozások során hetven foglyot ejtettünk. Moeuvrestől északra visszavertünk ellenséges részleges támadásokat. A csatorna szakaszon. Arrastól délre a tüzérségi tevékenység fokozódott.

Boehm vezérezredes hadcsoportja: Villersgouzlaingtól délre és Epehytől keletre helyi támadásokkal visszafogtattuk, a legutóbbi harcok során az ellenség kezén maradt árkok egyes részeit és foglyokat ejtettünk. Az ellenség ellenőkéseit visszautasítottuk. Az Omignon patak és a Somme között a tüzérségi harc este megélénkült. Ramaj hadnagy negyvenedik légi győzelmet aratta. A többi hadcsoportoknál nem volt különös harci cselekmény. Élénk felderítő tevékenység a Champagneban. — **Ludendorff.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés főbizottságában ma nyilatkozott Hertling kancellár. (Erről lapunk más helyén írunk. A szerk.)

Az ülésről távolmaradt hadügyminiszter helyett Wriesberg tábornok nyilatkozott a nyugati helyzetről, majd az általános hadihelyzetről. Beszédjében ezeket mondja:

— Offenzívánk első sikereiről már tettem volt jelentést az általános helyzet szerint számolnunk kellett avval, hogy Reimstől két oldalt további támadó hadműveleteink is jelentékenyek lesznek. A döntő tényező ebben a meglepetés lett volna, ami azonban nem sikerült, mert az ellenség tudomást szerzett szándékainkról. Ennek folytán Reims mellett végrehajtott offenzívánk csupán taktikai sikerekre korlátozódott.

Offenzívánk abbahagyása folytán lényege-

sen megváltozott az egész helyzet. Az ellenség most már az angol hadseregnek a harctéren való megerősítésére, az amerikai hadosztályok segítségére van utalva.

Nekünk pedig most már védekezésre kellett berendezkednünk.

Az ellenség első támadásai a Marne bajlás ellen irányultak, ez a támadás jelentékeny sikerrel kezdődött. Az Aisnetől és Vesletől délre levő csapatrészeknek stratégiai okokból szükségessé vált visszavonulás és ez a visszavonulás a szakasz északi partjaira teljesen sikerült. Ilyenképen az ellenség első offenzívája hozott ugyan taktikai kezdő sikert,

de stratégiai céljainak nagy keretelt tekintve, nem mondható sikerültnek.

Az augusztus 8-iki támadás az Anre és Avre között nem érte váratlanul hadvezéreinket és hogy az angoloknak mégis sikerült elérni eredményeket, ennek a magyarázata az, hogy tömegesen vonultak fel és a köd segítségével bennünket megleptek. Montdidier mellett és ettől délre levő arcvonalainkat kénytelenek voltunk visszavonni. Augusztus 18-án az Oise és Aisne között kezdődött az ellenséges támadás, amelyet a csatorna mellett végrehajtott kitéréssel és az Ailette mellett való kitéréssel kerültünk el. Északon újabb támadást kezdtek az angolok a Scarpe és a Somme között. Mi egy hátrább előkészített területen vettük fel a harcot. Amidőn azonban itt is érezhetővé vált a jól kiépített állások hiánya, elhatároztuk, hogy a kiépített állásokba vonulunk vissza.

Új állásainkban teljes bizalommal várhatjuk be az ellenség további támadásait. A dolog természetében rejlik, hogy ezen védekezés közben jelentékeny számú foglyot és ágyut veszítettünk. Az amerikai seregektől azonban nem

szabad megijedni, velük is el fogunk készülni. Fontosabb volt reánk nézve a tankok kérdése. De ez ellen is el vagyunk készülve. Ezután rátér a keleti politikai helyzetre. A bolgár legfőbb hadvezetőség a Doiran tó melletti angol támadás fényes kivédése dacára kénytelen volt védelmét távolabbra visszahelyezni. Palesztinában 19-én a törököket kivetették eddigi állásukból. E veszteségek dacára is jól állunk és

bizalommal nézünk a jövő elé.

Ezután Bruninghaus tengerész kapitány a tengeri helyzetről beszélt. Azt mondja, hogy tengeralattjáróink több hajóteret süllyesztettek el, mint a mennyit az ellenség építeni tud. Tengeralattjáróink fegyvere ellenségeink minden védekező intézkedése dacára egyre veszedelme sebbé válik. A tengeralattjárók nagy veszteségeiről szóló hír valószínű.

ott hagyja egy pár hírével együtt Wekerlét. A kivonulásnak az lenne az egyedüli gyümölcse, hogy a függetlenségi párt várt egyesülése megtörténhetik. Máról holnapra változhatik a helyzet. Minden attól függ, hogy fogadja a közvélemény az egész alakulást. Teleszky követői és Wekerle megbízottai nap-nap után tárgyalnak és a mostani tárgyalások most már arról folynak, hogyan vessz az új alakulásban a munkapárt részt. Információink szerint a munkapárt két-három minisztert delegál a kormányba.

Az ellenzéki pártok meglehetősen tartózkodóan nyilatkoznak a fuzióról, azt mondják, hogy most nincs itt az ideje, előbb a külpolitikai kérdéseket kell megoldani, az így keletkező új helyzet felfordítja a belpolitikában is a mostani rendszert.

Idáig tart a lap tudósítása. A fuzió tárgyalásokról több budapesti újság is mebe emlékezik, azonban valamennyi azt írja, hogy a pártegyesülés majd csak később történik meg. Ez valószínű, mert a munkapárt vezére, Tisza István gróf most nincs Budapesten.

Pártok egyesülése.

— Fuzió készül a munkapárt és a 48-as alkotmánypárt között. —

Egy fővárosi estilap írja: Ami különböző ellentétes híresztelések ellenére is kezdettől valószínű volt, mára a valósággá lett: *Létrejött a fuzió a kormányt támogató 48-as alkotmánypárt és a munkapárt között.* A munkapárt körében tegnap este legalább is befejezett tényként beszéltek már a dolgról, olyan vezető politikusok információi alapján, kiknek a komolyságához, jólétesültségéhez és megbízhatóságához szó sem fér. Ezek szerint a fuzióról Budapesten és Bécsben tanácskoztak. A megegyezést főleg az ísiettelte, hogy *mértékadó helyen a legmelegebben támogatják a megegyezésre való törekvést.*

A munkapárt meggyőződése szerint már csak formalitások választanak el a fuzió végleges létrejvetelétől. Szerintünk csak a nyilvánosságáhozatal módjában és időpontjában nincs még megállapodás. Legvalószínűbb az, hogy a fuzió formája új pártalakulás lesz, hogy a nem épen népszerű „nemzeti munkapárt” megjelölés eltűnjék a politikai nomenklaturából. Az, aki a munkapártba a fuzió megvalósulásának hírért hozta, hozzátette, hogy csak egyetlen esetben képzelhető el a megállapodás fölborulása, ha a kormány időközben megbuknék. Ez az eset olyan valószínűtlen azonban, hogy nyugodt lélekkel kezelhetik a fuziót befejezett tényként.

A fuzió megvalósulásának meglehetősen viszonylagos előzményei vannak. Wekerle Sándor miniszterelnök először a 48-as alkotmánypárt disszidens csoportjával keresett érintkezést, ha nem is felel meg a valóságnak a hír.

(A 48-as alkotmánypárt álláspontja.)

A 48-as alkotmánypártban a multkori válsághírek, legújabbban pedig a horvát ügyek leszorították a napirendről a fuzió kérdésének tárgyalását. Oka ennek egyrészt az is, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök nagyon ritkán néz fel pártja körébe és a vezérek nagy többsége is távol van a fővárosból. Maga a párt elnöke, de jóformán az egész elnökség nincs Budapesten. Ennek dacára a párt beavatott tagjai előtt nem volt titok, hogy a miniszterelnök a fuzió tárgyalásokat Teleszky Jánossal, akit a munkapárt erre a célra delegált, rendszeresen és nagy titokban folytatja és hogy a tárgyalások annyira előrehaladtak, hogy a parlament megnyitó ülésén Wekerle a fuzióról már mint tényről számolhat be és legfeljebb az alakulás formalitásai vannak hátra.

A kormánypárt egy előkelő tagja a következő információt adta a helyzetről:

— A fuzió tanácskozás már igen előrehaladtak. Mindamellert hiszem, hogy az alakulás nem fog olyan simán menni, mint azt Wekerle gondolja. A fuzió már egyszer készen volt, de akkor felborult. Most is az az akadály, hogy a párt nem szándékozik odadobni magát a munkapártnak és könnyen meglehet, hogy amíg Wekerle az egyik ajtón behozza a munkapártot, addig a másik ajtón kivonul a párt tekintélyes része.

(Munkapárti miniszterek a kormányban.)

Ennek a nyilatkozatnak a háttérében az emlitett lap szerint a következő van:

A kormánypártban titokban akadályokat gördítenek a fuzió elé. A párt régi tekintélyes tagjai között az a felfoás, hogy a Wekerle mostani irányzatát, mely erősen jobbfelé hajlik, nem szabad szó nélkül hagyni és nem lehet megengedni, hogy a Tisza-rendszer újból feléledjen. A fuzióval szemben azt hangoztatja, hogy a Wekerle-féle alakulás létjogosultsága egy, közép-párt

alakítása, amely sem a szélső radikális, sem pedig a szélső konzervatív irány felé nem hajlik, hanem liberális párt alakulását kívánja.

Ha a kormány a fuziót úgy szándékozik megcsinálni, hogy a konzervatív alakulás származzon belőle, akkor a párt egy része kivonul és

Zsidókérdés egy vármegye közgyűlésén.

(Győrmege üdvözli Prohászka püspököt. — Akiknek „nem volt elég.”)

„Zsidó kérdés” Magyarországon nincs! Ez volt az eredménye annak a különös ízű sajtóvitának, melyet Agoston Péter, a nagyváradi jogakadémia tanára indított meg. De hogy a lelkek mélyén végképen tisztázottnak tekinthető-e e kérdés, arra Prohászka Ottokár legutóbbi megnyilatkozása után alig tudunk felelni. A székesfehérváriak püspökét annak a szép hírnek a korszorja övezte eddig, hogy liberális gondolkodású, tolerans érzésű főpap, aki felül tud emelkedni a vallási türelmetlenség okozta nivótlanságokon s mindenkihez elsősorban emberi kvalitásait értékeli. Legutóbbi cikkében alaposan lefontja ezt a róla megalkotott közvéleményt.

Történt ugyanis, hogy Váczsonyi Vilmos „Elég volt...” címen cikket írt az Egyenlőség című zsidó felekezeti lapba, amelyben hevesen kikelt a kormányelnök politikája ellen, mely lehetővé tette a felsőmagyarországi zsidóexaturát. A sátoraljaújhegyi és máramarosszigeti események fölött tört pácát Váczsonyi s erre a cikkre felelt Prohászka püspök az Alkotmány című katolikus napilapban: *Elég volt-e?* címmel.

Ebben a cikkben a székesfehérvári püspök erősen elfogult léleknek mutatkozik: a keresztény társadalom léteérdekéről beszél s az ország elzsidósodásától retteg. Mire alapon? És milyen joggal?

Váczsonyi és Prohászka vitáját szó nélkül is hagynók, ha e cikkek nyomán olyasvalami nem történt volna, amely felekezeti vitákban eddig teljesen szokatlan volt. Győrmege közgyűlése ugyanis állást foglalt Prohászka püspök mellett s őt „a magyar állameszme, a magyar faj, kultúra és keresztény erkölcsi világrénd érdekében kifejtett rendkívüli munkásságáért” üdvözölte.

Győrmege határozata nemcsak meglepő és szokatlan, de véleményünk szerint törvényellenes is. Mert indítóoka a felekezeti gyűlés szítása. Ezenkívül azt hisszük, egy vármegyenek egyéb dolga is akadhat a háboru ötödik évében, mint az, hogy elméleti ízű vitákban állást foglaljon. Semmiesetre sem volna kívánatos, hogy a megújuló Magyarország építésének munkáját ilyen állásfoglalások tegyék kétségessé s nem is hisszük, hogy Győrmege példáját más megye utánozni óhajtaná...

Csodálkozással vettünk tudomást ez indítvány megtételéről, s azt kérdeztük: ki lehet ott a főispán, ahol ilyen homlasztó lépés megtételére számhatja el magát egy törvényhatósági bizottsági tag? Ugy tudjuk, hogy Szabó István a győrmegei főispán, akit a választójogos Eszterházy-kabinet nevezett ki, a liberális tradíciókra büszke Kossuth-párt tagja. Ez igaz, de mielőtt jónak látta, hogy a párba belépjen, a néppártnak volt oszlopa, mert Révfaluban kétszer egymásután jutott mandátumhoz, az ottani ortodox izraelita hitközség segítségével. Ugy látszik, a főispán ismét megtalálta önmagát

Az indítványt Szűcs Géza terjesztette elő s kérte, hogy a gyűlés Prohászka Ottokár dr. püspököt az *Elég volt-e* című cikkért üdvözölje. A közgyűlés egyhangulag elfogadta Kuncz Jenő dr. főjegyző következő előadói határozati javaslatát:

Győrmege törvényhatósági bizottsága Szűcs Géza bizottsági tag indítványa folytán beható tárgyalás alá vette dr. Prohászka Ottokár székesfehérvári megyéspüspök önagyméltóságának az Alkotmány című napilap 1918. évi szeptember 11-iki, 212-ik számában megjelent „Elég volt-e?” című cikkét és az abban foglalt, a keresztény társadalom léteérdekét szem előtt tartó irányítással egyetért, mert a maga részéről is úgy tudja és tapasztalja, hogy mindazon kinövések és visszahúlések, melyek az uralkodó társadalom rovására, tehát magának az államnak a kárára a Magyarországon lakó zsidóság beolvadására, magyarrá válásra képtelen részét jellemzik, kiküszöbölendők, nehogy azok a keresztény társadalom letörését, az ország elzsidósodását eredményezzék; másrészt a törvényhatóság maga is szívvel-lellekkel azon állásponton van, hogy a jóakaratu és nemzeti érzésű zsidóság a nemzeti, keresztény társadalommal való összeforráshoz segítsék. Mégis — jóllehet az említett cikkben semmiféle felekezeti igazítás nem foglaltatik, — de mert merőben szokatlan dolog, hogy valamely újságcikk alkalmából a törvényhatóságok állást foglalva azoknak szerzőjét üdvözöljék, — tekintve továbbá, hogy a törvényhatóságnak kerülnie kell és kerülni is kíván minden olyan kezdeményezést vagy állásfoglalást, a mely, ha egymagába nem is képez felekezeti igazítást, mégis félerítés folytán a felekezeti béke megbontásának és türelmetlenségnek látszatát viselhetné magán, s abba megértés hiányában rosszakarattal való gyűlölködés volna belemagyarázható, nemkülönbön tekintettel azon nagy és komoly időkre, melyekben élünk, s melyek fokozottabb mérvben teszik kötelességünkkel, hogy a nemzet egyetértését erősítsük és minden lehetőt elkövessünk, hogy ki-ki hite és meggyőződése szerint szolgálhassa hazáját, mivel végül a törvényhatóság tudomása és meggyőződése szerint tisztviselői a közhatalmat lelkiismeretesen, az államot fentartó erkölcsi rend és magyar fajszeretet szolgálatában kezelik s így azoknak a közhatalom ily értelmű kezelésére való utasítása felesleges. — az indítványt mellőzzük: ellenben dr. Prohászka Ottokár székesfehérvári megyéspüspök Önagyméltóságát, egy a háboru előtt, mint különösen a háboru tartama alatt a magyar állameszme, a magyar faj, kultúra és keresztény erkölcsi világrénd érdekében kifejtett rendkívüli és nagyhatású munkásságáért mély tisztelettel és igaz nagyra becsüléssel szívünk mélyéből üdvözöljük.

Hertling a németek lehangoltságának okairól.

(Elfogadják a központiak a döntő bíróság eszméjét.)

Berlinből jelentik: A birodalmi ülés főbizottsága ma tartotta, politikai körökben nagy feszültséggel várt ülését, amelyen Hertling kancellár kivül az államtitkárok, a miniszterek, a szövetségtanács meghatalmazottai és a képviselők közül igen sokan voltak jelen. Eber képviselő, a bizottság elnöke, rövid beszéddel nyitotta meg az ülést, majd Hertling kancellár állt fel szólásra:

— Uraim — mondotta — mint önök jól tudják, a nép széles rétegeit nagy lehangoltság fogta el. Ennek az utolsó oka az, amit a már négy év óta tartó háború idézett elő, a sok szerződés és nélkülözés és az áldozatok, melyekkel minden társadalmi osztályt, minden családot többé-kevésbé minden embert sújtott. Nem gondolom, hogy ezt a nyomást szavaimmal enyhíthetném. De ha ezt a lehangoltságot most már katonai helyzetünk, a nyugati arcvonal eseménnyel idézték elő, akkor nyomatékkal kijelenthetem anélkül, hogy az utánam felszólaló hadügyminiszter szavainak elébe vágnék, hogy a lehangoltság tulmegy a megokolt méreteken. Bizonyos uraim, hogy a legutóbbi nagyszabású offenzíva nem hozta meg nekünk a remélt sikert, ezt minden kerületés nélkül el kell ismerni. A hadvezetőség úgy találta, hogy az ugynevezett Szigfried-állásokba visszavonuljunk. A helyzet komoly, de semmi okunk nincsen kishitűségre. Nehezebb időket is éltünk már át. Gondoljanak uraim 1916. nyarára, midőn a verduni offenzívánk meggyűsült és a Somme mentén a lehevesebb harcot vívtuk. Keleten Brussilow vívta nagy tömegekkel rohamait, melyek igen kellemetlen visszahatással voltak az osztrák-magyar-olasz frontra. És ugyanakkor csatlakozott a háborúhoz Románia. Akkor nem veszítettük el a bátorságunkat, hanem megmutattuk, hogy mire képes az elszánt győzelmi akarat.

És milyen a helyzet ma?

Oroszországgal és Romániával békét kötöttünk és ha nem is tisztult még a helyzet a volt orosz birodalomban, a két oldalról való fenyegetés mégis megszűnt és a keleti hadseregünk jelentékeny részét nyugatra vihettük át. Az osztrák-magyar hadsereg nagy olasz területet tart megszállva és vitézül tartja állásait. Franciaországban visszautasítják csapataink a franciák, angolok és amerikaiak, mindenféle modern harci eszközzel támogatott együttes támadását. A régi szellem él tovább is csapatainkban. Az ellenség makacs áttörési kísérletei kudarcot fognak vallani és mi elcsüggedjünk? Elfelejtjük mi történt ezelőtt. Nem lennénk a régi bizalommal ama férfiak iránt, akik az elmúlt években győzelemről győzelemre vezettek bennünket? Csupán azért, mert az események megfordultak, ami a háborúban mindig megtörténik? Nem uraim, férfiatlan kishitűség és rut hálátlanság lenne ez.

Hadvezéreink, Hindenburg és Ludendorff most is urai lesznek a helyzetnek. ahogy eddig urává lettek rajta és ellenségeink ujjongása rövid idő múlva halkabbá változik.

Ezután elismerését fejezte ki az itthon levő néppel szemben. Azon szilárd elhatározás, hogy mindvégig kitartsunk — mondja — minden ingadozás és megrázkodtatás ellenére is él még bennünk.

— Mi az első napoktól fogva védekezésből

folytattuk a háborút, védekezésből vonultunk be Belgiumba. Midőn bevonultunk Belgiumba, megsértettük az írott törvényt. Van azonban az emberiségre és az államokra nézve is még egy törvény: az önvédelem joga. Ezt teljesítettük mi mindhalálig. Ezután fejtegeti, hogy a németek nem vonultak volna be Belgiumba, úgy az ellenség megelőzte volna a németeket. A belga semlegesség helyzetére vonatkozólag a belgiumi levéltárban talált okiratok jellemző fényt vetnek. Nekünk védekezni kellett keleten az orosz hadsereggel szemben és éppúgy harcoltunk délen az osztrák-magyar monarchia oldalán a hűtlen Olaszország ellen. Franciaországgal szemben sohasem tiltottuk, hogy mindentéle hódító szándék távol van tőlünk.

Hogyan állanak azonban a dolgok a tulsó oldalon?

Már évekkkel ezelőtt előkészítették Edward király ismeretes bekerítő politikájával ezt a helyzetet. Akkor Franciaországban nagy háborús iradalom támadt, melyben már olvashattunk a Németországgal folytatandó háborúról. Ausztria-Magyarország befolyásár ki kellett volna kapcsolni a Balkánon, de ezt az orosz terjeszkedő törekvések követelték. Nem a porosz katonai párt tartott fátylát a puszkaporhoz, hanem az orosz katonai párt a gyenge cári akarat ellenére elrendelte a mozgósítást és evvel elkerülhetetlenné tette a háborút.

— Önök — folytatta Hertling — valameny nyien olvasták Clemenceau legutóbbi beszédét, mely fanatikus gyűlölet és durva érzések dolgában minden eddigi beszédét felülmúlta. Az Egyesült-Államokban is jelenleg a legvadabb háborús mámor tombol. Mily magatartást fog ezek kel szemben tanusítani a német nép? Talán aggodva fog békéért könyörögni?

Nem uraim, múltjához és jövőhöz nagy hivatásához képest helyt fog állani továbbra is és nem fog tétet hajtani senki előtt.

A helyzet komoly, az igaz, de lehangoltságra nem ad okot. A nyugati harctéren levő vastalat nem fogják áttörni és a tengeralfeljáró háború is teljesíti továbbra is feladatát, hogy csökkentse ellenségeink hajóterét és főként az Amerikából való ember és anyagszállítást veszélyeztesse. El fog következni az az óra, amidőn ellenségeink is észretérnek és hajlandók lesznek véget vetni a háborúnak, még mielőtt a világ fele romhalmazzá válnék és a férfimenetiek kipusztulna. Addig azonban hidegvérűen és bizakodón, egységesen összetartunk. Nekünk csak egy célunk lehet: a haza függetlensége és mozgási szabadságának védelme. A kormány csak a néppel és csak a népért akar dolgozni.

Bizonyos, hogy nálunk is vannak katonai téren nézeteltérések, minthogy azonban a lehangoltságnak nemcsak az előbb említett szenvedések és háborús nélkülözések az okai, hanem politikai természetű aggodalmak és sérelmek is vannak, röviden rátérek ezekre is. Kijelentem, hogy mindig arra törekedtem, hogy ígéreteimet beváltsam. Ezt teszem a porosz választójogot illetőleg is. Az államkormányzat szilárdan elhatározta, hogy a reformról szóló javaslatot elfogadhatja és e célból e cél eléréséért minden rendelkezésre álló alkotmányos eszközt felfog használni. Kérem azonban önöket, — mondja — gondolják meg a következőket: Itt a porosz állam történelmileg kifejlődött szerkezetének mélyreható megváltoztatásáról van szó. Méltatlanság lenne, ha nem adnánk hozzá módot a régi rend-

szert képviselőinek, hogy álláspontjukat a parlamentben képviselhessek.

Engedjék meg, hogy végül rövid pillantást vessék a jövőre. Az emberiség reszket attól a gondolatától, hogy e borzalmas háború nem lesz utolsó, hanem még más háborúk is következnek utána. Egyre szélesebb köröket foglalkoztat az a kérdés, miúgy-e ez ellen orvosság, vagy nem lehetne-e a békeszerető emberiség részére olyan tervzetet hozni, mely a jogot helyező a hatalom helyébe, a békés megoldást a véres harcok helyébe. Az Egyesült-Államok elnöke 14 pontban foglalta össze békefeltételeit. Én mind a 14 pontról elmondtam véleményemet és az utolsóról megjegyeztem, hogy a benne említett népszövetséget nagyon rokonszenvesnek tartom azzal a feltevessel, ha a becsületes békeszándék és a szövetséghez tartozó valamennyi állam jogegyenlőségének elismerése biztosítottatik. Hogy, milyen szükséges volt ez a fentartás, kiderült ellenségeink nyilatkozatából, akik

a népszövetséget Németország és szövetségesei ellen irányuló szövetkezésnek tervezik.

Február 11-én kelt üzenetében Wilson négy pontba foglalta össze azokat az alapelveket, a melyekre véleményem szerint a kölcsönös eszmecserét alkalmazni kellene. A birodalmi gyűlés február 25-i ülésén elmondott beszédemben kijelenttem, hogy ily alapon tárgyalok az általános békéről. Wilson azonban sem akkor, sem utóbb nem vett erről tudomást. Időközben ugylátszik, megváltozott az amerikai imperiálista és a buzgó békebarát fejében a régi ideológia. Ezután Hertling rátért a népszövetség céljainak és alapjainak fejtegetésére. Itt egy általános, egyenletesen és fokozatosan fejlődő intézmény követeléséről van szó.

Kötelező volna a döntőbírótság felállítása, a kis nemzetek védelme és a tengerek szabadsága.

Ami az első pontot illeti, korábbi nyilatkozatomban is alkalmasnak tartottam a tárgyalásokra a fegyverkezés korlátozásának gondolatát. Ami a döntőbírótságot illeti, ennek a gondolatnak hosszabb előzetes története van. A múltban több ízben vetette fel Németország a vitás esetekben az ítélkező döntő bíróság tervét, de több esetben Anglia és Amerika ellenzésén hiúsult meg a terv megvalósulása. Ha sikerülne olyan nemzetközi megállapodást létrehozni, hogy az államok közti felmerült vitás jogi kérdéseket döntő bíróság elé kell terjeszteni és a népek kötelességévé tennék, hogy tagjai a döntő bíróság ítéletének alávéssék magukat, ez kötségtelenül nagy lépést jelentene az általános béke megtartásában. A tengerek szabadságáról már régebben nyilatkoztam. Szükséges feltétele az államok és népek korlátozás nélkül való közeledésének, elhárítani a dologban azonban nem támasztunk nagyobb akadályokat, ebben a dologban minden fentartás nélkül megállapíthatjuk, hogy lelkiismeretünk teljesen tiszta. Kívánjuk, hogy a népek szövetsége ne legyen csupán a jövő álma, kívánjuk, hogy ez a gondolat elmélyüljön. Kívánjuk, hogy minden országban sürgősen keressék a megvalósítás eszközeit. Első és legfontosabb feltétele ennek a béke és az igazságosság: védelmében megnyilvánuló becsületes és erélyes akarat lenne. Ezzel befejezem beszédemet. A külügyi államtitkár ur részletesebben fog nyilatkozni a politikai helyzetről és főképen az osztrák-magyar békejegyzékről, valamint arról a fogadatlásról, melyben az ellenség ezt a jegyzéket részesítette.

Nők a katolikus egyház szolgálatában.

(Bezárt papnevelő-intézetek. — Hölgyeket képeznek ki hitoktatókúl.)

A napokban híre járt, hogy négy papnevelő intézetet bezártak. Hogy mi volt ennek az elhatározásnak az indító oka, arról nem emlékezett meg a híradás. Az Aradi Közlöny munkatársa ma felkereste dr. Lakatos Ottó minorita házfőnököt és megkérdezte, hogy mi ennek a szokatlan jelenségnek a magyarázata. A házfőnök a következőket mondotta:

— Eddig úgy tudom, hogy a gyulafehérvári, székesfehérvári és nyitrai papnevelő intézeteket zárták be. Erről a három intézetről biztos tudomásom van. Ugy tudom, hogy még két papnevelő intézet záródott be. Ez is háborus jelenség, amelynek magyarázata a következő:

— A gimnáziumok hetedik és nyolcadik osztályainak legtöbb növendékét besorozták katonának és legtöbbje már katonai szolgálatot is teljesít. Tehát a gimnáziumokból az épkézláb és egészséges ifjakat a hadsereg magának követelte. Az a néhány ifju, aki nem vált be katonának, testi fogyatkozása vagy alkalmatlansága miatt lelkészi szolgálatra sem alkalmas. A megyéspüspökök tehát gazdasági okokból arra határozták el magukat, hogy egyházmegyéjük papnevelő-intézeit bezárják. Azt a néhány papnövendéket, aki megmaradt az intézetben, átküldötték a szomszédos egyházmegye iskolájába vagy Bécsbe, esetleg Innsbruckba. A háborus viszonyok kény-

szertették erre az elhatározásra a püspököket, akik belátták, hogy 8—10 növendék miatt nem érdemes az iskolákat fenntartani. Volt olyan papnevelő-intézet, amelyben a növendékek és a tanárok száma egyforma volt. A bezárt intézetek tanárai más beosztást kaptak és a növendékek a népesebb intézetben az évi 3000 korona tanítást és ellátási díjért megfelelő ellátásban részesülnek.

— Még egy háborus jelenségre akarok rámutatni.

Az angol nővérek budapesti intézetében egyetemi tanárok és magasrangú egyházi funkcionáriusok okleveles polgári iskolai tanítónőket oktatnak a magasabb hittanra.

A kurzus elvégzése után a tanítónők oklevelet kapnak, amely hitoktatásra jogosítja őket.

A közel jövőben tehát tanítónők is fognak hittant tanítani.

A háborus szükség irta elő ezt a megoldást. Ez szoros összefüggésben van a papnövendékek elmaradásával. Azonkívül, hogy új lelkészi generáció a háboru alatt nem nőtt fel, az is nagyon sok fokozza a hitoktatók hiányát, hogy nagyon sok lelkész tábori szolgálatot teljesít. Az egyház tehát úgy segít a hiányon, ahogyan a gazdasági élet segített: szolgálatába állítja a nőket.

Iparigazolvány nélkül nincs borvétel.

(Az aradi törvényszék álláspontja.)

Még a múlt év novemberében történt, hogy Lusztbader Adolf aradi borügynök Nagykárolyba utazott nagybeteg fia meglátogatására. Amikor kiment a vasuti állomásra, találkozott Hönigesz Kajetán aradi szőlőbirtokossal, aki megbizta, hogy azon a vidéken vásároljon részére bort. Hönigesz fokmérőt is adott Lusztbadernek.

Néhány nap múlva Hönigesz táviratot kapott Lusztbaderától, hogy a nagykárolyi uradalomban talált 600 hektoliter 11 maligandfokos bort hektoliterenként 408 korona vételárban. Azt kérdezte Hönigesztől, hogy megvásárolhatja-e a bort? Hönigesz táviratilag adott megbízást a bor megvásárlására. Lusztbader megkötötte az üzletet és magával hozta a kötelelet. Ezen azonban nem volt feltüntetve a maligand-fok, hanem az állott, hogy a nagykárolyi uradalom 408 korona egységárban 600 hektoliter bort adott el Hönigesz Kajetánnak. Ez a körülmény feltűnt Hönigesznek, aki szóvá is tette a dolgot és megkérdezte, hogy miért nincsen feltüntetve a maligand-fok.

— Megmérte a bort a fokmérővel? — kérdezte az ügynöktől Hönigesz.

— Ezzel a fokmérővel mértem meg, mondotta Lusztbader és felmutatta azt a fokmérőt, amelyet Hönigesz átadott Lusztbadernek az elutazás előtt.

Hönigesz ebbe belenyugodott. Nemsokára 420 korona árért eladta a bort szilágysomlyói kereskedőknek, akik az átvételkor azt konstataáltak, hogy a bor nem 11, hanem 10.2 maligand-fokos. Minthogy ők maligand-fok szerint vásárolták a bort, a differenciát, körülbelül tizennyolcezer koronát levontak a vételárból.

A borkereskedő felszólította Lusztbadert, hogy rendezze valamiképpen a differenciát, de Lusztbader még csak nem is reagált a felszólításra. Erre Hönigesz ügyvédje, dr. Kertész Miksa útján beperelte Lusztbaderet.

Ma volt ebben az érdekes ügyben a tárgyalás az aradi törvényszéken, Lusztbader tagad-

ta, mintha azt mondotta volna Hönigesznek, hogy ő a fokmérővel megmérte a bort, hanem csak azt mondta, hogy kóstolás útján állapította meg a 11 maligand-fokot, tehát ő a szenvedett kárért nem lehet felelős. Különben szerinte az üzlet nem is lehet érvényes, mert Hönigesznek nincsen borkereskedésre iparigazolványa és így Hönigesz nem részesülhet bírói védelemben.

Ezzel szemben Hönigesz azt állította, hogy birtokában van a távirat, amelyben Lusztbader jelentette, hogy a bor 11 maligand-fokos, tehát neki pozitív bizonyítéka van. Arra kérte a bíróságot, kötelezze annak bizonyítására Lusztbaderet, hogy nem mondotta, hogy a bort a fokmérővel megmérte és hogy az nem 11 maligand-fokos.

A bíróság nem hozott ítéletet, hanem elrendelte a távirat felmutatását, a feleknek eskü alatt történő kihallgatását és arra kötelezte Hönigeszt, hogy mutassa be iparigazolványát, aki rendelkezik is ilyenvel.

MUVÉSZET.

HETI MŰSOR:

Szombat: Sztambul rózsája. Operette. (A bérlet.)

Vasárnap: D. u. Tiszavirág. Operette. Este: Kóristalány. Operette. (B. bérlet.)

Hétfő: Kóristalány. Operette. (C. bérlet.)

Kedd: Pardy Armand felléptével: Tosca. Opera. (A bérlet.)

* A színházi iroda hírel. Színházi jegyeket csütörtökön reggel szeptember 26-án lehet váltani. Szombaton Sztambul rózsája, vasárnap délután Tiszavirág, este Kóristalány, hétfőn Tosca opera. Az idén is éppen úgy mint tavaly, jegyek hétfőtől-hétfőig, tehát egy hétre előre válthatók. Sem előjegyzések, sem megbízások a pénztárnál nem fogadtatnak el. Két pénztár fog a közönségnek rendelkezésre állani. A jobboldali pénztárban az az napi jegyek adnak el, míg a baloldali pénztárban pedig elővételben válthatók a jegyek egész hétre. Bérelni pedig szeptember 25-én délután 4 óráig lehet, azután bérlet többé nem adatik ki. Kérjük a nagyérdemű közönséget, hogy az előcsarnokban az új helyarákat tekintse meg mindenkor a jegyváltás előtt.

Csekonics Gyula gróf afférje.

(Megtagadott istállótulajdonosi jegy.)

Csekonics Gyula grófnak, a Magyar Lovar-egylet elnökének, akinek a nevét legutóbb milliós kártyavesztéssel kapcsán sokat emlegették, egy újabb afférjáról értesülünk. A történet ott kezdődik, hogy egy K. nevű aktív százados, aki régi sportsmann, az idén elhatározta, hogy futtatni fog és vásárolt is egy lovat. Az új istállótulajdonos természetesen igényt tartott az istállótulajdonosi jegyre és az idevonatkozó bejelentését meg is tette a Lovaregylet igazgatóságának. Két tag is ajánlotta K. századost és pedig Lipthay Béla országgyűlési képviselő, az Urlovasok Szövetkezetének elnöke és Szemere Miklós. A százados, aki aktív tiszt és a budapesti közös katonai becsületbíróóság tagja, joggal számíthatott rá, hogy beadványát kedvezően fogják elintézni. Annál kinosabban hatott rá, hogy beadványára hetekig választ sem kapott, mikor pedig érdekődött a titkárságnál, hogy miért nem intézik el ügyét, azt a lakonikus választ kapta, hogy Csekonics Gyula gróf a kérést nem hajlandó teljesíteni és az istállótulajdonosi jegyet nem utalja ki.

K. százados ebbe az elintézésbe nem nyugodott bele és megbizta két tisztársát, egy őrnagyot és egy századost, akik szintén állandó tagjai a katonai becsületügyi bíróságnak, kérjenek magyarázatot, illetve elégtételt gróf Csekonics Gyulától sértő eljárásért. A két tiszt felkereste gróf Csekonics Gyulát a lakásán. A gróf arra az álláspontra helyezkedett, hogy hivatali állásából kifolyó ténykedéseiről nem tartozik senkinek sem elégtétellel, sem magyarázattal és minden felvilágosítást megtagadott. K. százados megbízottjai Csekonics grófnak ezt a kijelentését nem vették tudomásul és hangsúlyozták, hogy amikor egy aktív tisztől és kifogástalan uriemherről van szó, ragaszkodnak a magyarázathoz és az elégtételhez.

A tiszteknek erre a fellépésére Csekonics Gyula elmagyarázta, hogy ő csak annak ad istállótulajdonosi igazolványt, akinek legalább három lova van, minthogy K.-nak, tudomása szerint, csak egy lova van, a jegyet részére nem utalja ki. A megbízottak azonban Csekonics grófnak ezt az álláspontját sem tették magukévá és kijelentették, hogy nem a lovak száma kvalifikál valakit istállótulajdonossá, hanem az illető egyénisége. Csekonics Gyula gróf erre ridegen kijelentette, hogy ez ügyben nem hajlandó tovább tárgyalni, mire az egyik megbízott, az őrnagy, megkérdezte a gróftól, vajjon katoná-e. Mintán Csekonics gróf tartalékos százados, az őrnagy kijelentette előtte, hogy az egész ügyet átleszi az állandó katonai becsületbírószághoz elbírálás végett és követelni fogja, hogy vonják felelősségre tisztársával szemben tanúsított sértő magatartásért.

Ezzel K. százados megbízottai el is távoztak Csekonics Gyula gróf lakásáról és részük-ről egyoldalulag befejezték az ügyet, melyet áttettek a katonai becsületügyi bírósághoz. Lipthay Béla és Szemere Miklós, K. százados ajánló, Csekonics Gyula gróf magatartása folytán szintén kellemetlen helyzetbe kerültek és a maguk részéről is lépéseket akartak tenni a Lovaregylet elnöke ellen. Ugy a becsületügyi eljárásnak, valamint Lipthay Béla és Szemere Miklós szándékolt fellépésének azonban gálat vetett K. százados, aki idén ősszel lemondott arról a szándékáról, hogy futtasson és a maga részéről ekként intézte el ezt a sportkörökben meglehetősen nagy felháborítást keltő kinos affért.

Elfogták a tolvaj álhirlapírót

(Töredelmes beismerés az aradi rendőrségen.)

Az aradi rendőrség megkeresésére a dévai Fehér Kereszt-szállóban elfogták Dominics-Domány Ernőt, a szélhámos álhirlapírót, akit ma este szállított a csendőrség az aradi rendőrséghez. Dominics-Domány Ernő, aki mint ismeretes, az aradi Fehér Kereszt-szállóban ellopta az oda vele megszállott Seewald Jakab bőröndjét, — ma este megtörtén, a kiállott izgalom hatása alatt cipelte az aradi vasuti állomástól a rendőrségig az ellopott bőröndöt, amelynek tartalmát, egy férfi öltönyt akarta megszerezni magának, — mint Szecepkovszky Teofil ügyeletes rendőrfogalmazónak mondotta a kihallgatás alkalmával — azért, hogy elmeneküljön Magyarországról, ahol már a föld ég a lába alatt és Ausztriába menjen, hogy új életet kezdjen. Ehhez kellett neki a ruha, amelyet másképp, mint lopással, nem tudott megszerezni.

Este 10 órakor maga elé hozatta a már kissé megpihent Dományt a rendőrfogalmazó, aki előtt következőleg mondotta el a lopásnak és letartóztatásának történetét:

— A múlt hét csütörtökén utaztam egy aradi tagokból összeállított kabaré társulattal Békéscsabára vendégszerepelnem, — mondotta Dominics-Domány Ernő. E vendégszereplés elég jól sikerült és mi másnap délután visszautaztunk Aradra. A vonatban bemutakoztam Seewald Jakabnak, mint Kakuszy Antal hírlapíró és a beszélgetés folyamán megtudtam, hogy utitársam Aradra utazik egy katonatiszt bátyjának látogatására. Kérdeztem tőle, hogy mi van a bőröndjében, mire elmondotta, hogy egy öltözet ruhát és egyéb apróságokat hozott magával, mivel hosszabb tartózkodásra jött. A lopás többi részletét aztán úgy mondotta el, mint ahogy az *Aradi Közlöny* annak idején azt közölte.

— Na, és miért lopta el a bőröndöt? — kérdezte a rendőrfogalmazó.

— Már régen volt szándékom egy ruhát szerezni magamnak, mert az én kopott, zsíros ruhám mindenütt visszafetést szült és azzal egy rendes helyen meg sem tudtam jelenni. Pénzem nem volt soha annyi, hogy abból ruha is teljék, elhatároztam tehát, hogy mielőtt alkalmam nyílik, lopni fogok egy öltözet ruhát és mivel Magyarországon érvényesülni úgy sem tudnék, kimegyek Bécsbe, ahol a német és angol nyelv tudással egy új életet kezdek.

Miért ment akkor Dévára, hogy ha Bécsbe akart utazni? — hiszen az teljesen ellenkező irányban van? — kérdezte a rendőrtiszt.

— Mert megsejtettem, hogy a budapesti vonalon fognak keresni — mondotta Domány. Azért elhatároztam, hogy Déva—Marosillye—Temesvári vonalon utazom Bécsbe.

— Hová tette a bőröndből hiányzó ruhát?

— Még amikor Aradról elindultam, kinyitottam a vonatban a bőröndöt, hogy a ruhát kivegyem, azonban meglepetéssel vettem észre, hogy a bőröndben levő olajos tartály lukas és a tartalma a ruhára folyt, úgy, hogy az teljesen használhatatlan lett. A ruhát kidobtam a kupé ablakán.

— Hogy történt az elfogatása — kérdezte Szecepkovszky.

— Szombaton este érkeztem Dévára. A Fehér Kereszt szállóban vettem ki szobát, ahol mint Kaposi Antal dr. budapesti ügyvéd szerepeltem a szállodai bejelentő lapon. Ez volt a veszem. Déván általános szokás, hogy minden odaérkező idegent igazoljat a katonna-rendőrség. Engem is igazoltattak és én a rendes nevemen igazoltam magam. Azonban később gyanusnak ítélték fel és a katonna-rendőrség megnézte a szállodai bejelentő-lapomat, majd pedig újra igazoltattam. Ekkor megadtam magamat és bevallottam, hogy én vagyok a lopásért körözött Dominics-Domány Ernő. Letartóztattak, majd pedig elvisértek az aradi csendőrséghez.

Ha a vörös terror fékét veszti.

(Kalózkögyetlenkedések az „Athanasia” fedélzetén.)

— Az Aradi közlöny eredeti tudósítása. —

B. K. Kiew, szept. 24.

A vörös terror kegyetlenségeiről Moszkvából is rémes hírek futnak szét a világra, de ezeket a talán fantáziával is színezett elbeszéléseket messze felülmúlja az a valóság, amit a bolsevik kormánytól is elszakadt és most rablókalandokból, kalózkodásból és guerilla-harcokból élő egykori vörösgárdistákról mondanak el hivatalos jegyzőkönyvek és tanuvallomások. Valósággal középkori borzalmassággal fordulnak ezek az elvadult elemek minden ellen, aminek köze van a régi rendhez tekintet nélkül arra, ellenség volt-e vagy jóbarát, orosz-e, vagy magyar, német, esetleg ententebeli. Legékevesztetebben a Fekete tengeren dühöng a kalózkodás, ahol néhány hajóval valóságos rablóhadjáratot vívnak a volt bolsevik matrózok.

Kegyetlenségüknek vérlázító példája az, ami „Athanasia” nevű mélysegmérő hajónk fedélzetén történt, ahol egy császári és királyi tengerészkapitány és egy főhadnagyunk mellett a hajó volt orosz kapitánya, egy közös hadseregbeli őrmester, 6 matrózunk, 15—20 tüzerünk és 15 orosz matróz, az „Athanasia” régi személyzete teljesített szolgálatot. A hajó főként tudományos kísérleteket folytatott az Azóvi tengeren és június 10-én Mariupolból futott ki. Hogy később mi lett a sorsa, arról most az itteni katonai parancsnokságon Scholander Rudolf matróz és később tőle függetlenül egy másik szemtanú a következőket mondották jegyzőkönyvbe:

Egyik délután a Miusz torkolatától nem messze vörös zászlók alatt három hajó és egy vontatógőzös közeledtek felénk s amikor a „Jastreb” nevű hajó hallótávolságra jutott tőlünk, parancsnoka felszólított bennünket, hogy azonnal hagyjuk el az „Athanasia”-t. A különös parancs után szitkok és puskatus segítségével cipelték fel mindannyiunkat a „Jastreb” fedélzetére, ahol megdühödött emberek egyenesen rárohantak a tisztekre. Leszakították róluk a

tiszti jelvényeket, ezeket a földre dobták, rájuk tapostak, azután levetkezgették őket meztelenre. Elvették tőlük az összes értéktárgyakat és a még mindig meztelen tisztakat véresre verték. Ekkor az egyik vörös matróznak föltűnt, hogy

Mörchett kapitánynak apott körmei vannak, elővette bajonettjét és addig ütötte vele a kapitány körmet, amíg a vér teljesen elborította a kezefejét. A kapitány körmeit azután kiszakították az ujjából, majd kivágták karjának izmait és a csatákat a szájába dugták. Végre kettészelték a fejét. — A hereskedelmi hajóskapitány szívet vágták ki a még eleven testből.

A főhadnagy, akinek kitérdelték az ujjait, mindezt látva, egy alkalmas pillanatban a fedélzetről a tengerbe vetette magát. A bolsevikiek addig lóttek utána, míg el nem merült holtan a habokban. Ezután mindannyiunkat egyenkint kihallgattak. A főhadnagy magyar tisztszoigája vallomásában azt adta elő, hogy ő „Offiziersdiener” volt. Elég volt azt a szót hallaniok „offizier” és a tiszti szolgát agyonlőtték.

Negyünknek a „Jastreb” parancsnokának, Wassilijewnek a felesége, aki szintén a hajón volt, kegyelmet eszközölt ki. A többiek sorsáról nem tudok mást. Nekünk négyünknek kellett a véres fedélzetet lemosnunk s miután a tisztok holttesteinek lábára köveket kötözték, azokat a tengerbe dobták. Fz után három hétig voltunk a szabad tengeren.

Azután Jaisk kikötőbe futottunk be. Három társamat a bolsevik matrózok tichoreckájába cipelték. Engem Wassilijew lakásán Jaiskben hagytak s amikor a kozákok ide bevonultak, engem is felszabadítottak.

Schiff A.

Visszavert olasz rohamosapatok.

Budapest, szeptember 24. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Olasz harctér: A tiroli déli arcvonalon tüzeréségi és járőrharok. A Canove és a Monte die Valballa között levő fennsíkron ellenségeink tegnap újabb támadásra indultak. A Monte Sisemelesz, amelyen az ellenség a támogató tüzeréségi tüzelését a legnagyobb hevesseggel fokozta, francia és olasz rohamosapatoknak sikerült behatolni vonalainkba, de egy ellenlökésünk visszaüzte árkaiba őket. A Monte Tombatól északra visszavertük az ellenség ama kísérletét, hogy közeledjék állásainkhoz.

A nyugati harctéren és Albániában nem történt különös esemény. A vezérkar időzke.

MULATSÁG.

— Az aradi honvédek mulatsága. A m. kir. 2. honvéd pótzászlóalj tisztikara az ezred rekkant és árva alapja javára 1918. évi szeptember hó 28-án este 8 órakor a Karánsebesi Zöldfa szálló nagytermében zártkörű viges-télyt rendez. Előadás után tánc lesz. Felülnézeteseket a jótékonycélra való tekintettel köszönettel fogadnak.

HIREK.

Amerikából érkezett levelek.

(Megjött az első levelemény.)

Megírtuk, hogy a postai forgalom újból megindult az Amerikai Egyesült-Államok, Ausztria és Magyarország között. Az Unió hadüzenete óta tudvalevőleg teljesen megszakadt az összeköttetés az Amerikába kivándorolt magyarság és az itthonmaradottak között. A postaforgalom megindulása nagy örömet keltett az egész országban, mert sok ezeren lesik a híreket a tengerentúl élő családtagjaikról. A magyar Vörös Kereszthez továbbítás céljából beérkezett levelek száma ma már meghaladja a tizezret és naponta átlag ötszáz levél érkezik az ország minden részéből.

Néhány héttel ezelőtt, mielőtt Magyarország az első postát továbbította a tengerentúlra, Washingtonban is feladták az első postaszádkot, magyar emberek üzeneteivel tömve, a régi hazába címezve. Az amerikai posta még július végén indult el és a genfi Vörös Kereszt közvetítésével — mint Budapestről jelentik — most érkezett meg Budapestre. Nem az eredeti levelek jöttek azonban, hanem a megállapodás értelmében csupán a levelek tartalmát továbbították úrlapon. Az eredeti blanketták, amelyeket Washingtonban angolul írtak, érkeztek Genfbe, ahol azok tartalmát németre lefordítva, továbbították Budapestre. Az első amerikai postával ilyen módon négyezer levél, illetve üzenet érkezett az óhazába, a kivándoroltaktól. A levelek legnagyobb része július 1—10 között iródott Amerikában, tehát aránylag gyorsan érkeztek Európába.

Érdekes, hogy a nagy szállítmánytól teljesen függetlenül, egészen külön, hat darab eredeti amerikai blankettán angolul írott üzenet is jött Washingtonból Norvégián át Budapestre.

Az amerikai posta feldolgozása most folyik a magyar vöröskereszt irodájában. A levelek egy részét már továbbították a címzeteknek. A nagy anyagot lehetőleg gyorsan dolgozzák fel, hogy az üzenetek mielőbb a hozzátartozók tudomására jussanak. Igen sok levél érkezett Magyarország Erdélyi részébe, különösen románlakta vidékekre. Nagy számban érkeztek levelek a Dunántúlra, főként Tolna, Baranya, Somogy és Vas megyékbe. A felvidéken Ung és Ugocsa vármegyék lakói kaptak jelentékeny számban üzeneteket Amerikából. Máramaros megyébe is sokan írtak az Egyesült-Államokból, míg aránylag a legkevesebb levél a nagy magyar Alföld megyéibe van címezve. A leveleknek ez az elosztása is mutatja, hogy az ország melyik részéből vándoroltak ki tömegesebben a béke napjaiban.

Az Amerikából érkezett üzenetek legnagyobb része csak néhány soros, vagy pár szavas értesítés.

— Az „Aradi Közlöny“ mai számához postautalványt mellékelünk és tisztelettel kérjük vidéki t. előfizetőinket, az előfizetési díj mielőbbi szilves beküldésére, nehogy a lap rendes kiadása fennakadást szenvedjen.

— Gertyenyesi Steiner Ferenc. A hivatalos lap mai száma a következő királyi kéziratot közli: „Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére Steiner Ferencnek, az aradi áru- és értéktőzsde elnökének, valamint törvényes utódainak, a közgazdasági téren kifejtett közhasznú tevékenysége elismerésül, a magyar nemességet „Gertyenyesi“ előnévvel díjmentesen adományozom. Kelt Reichenauban, 1918. évi szeptember hó 5-én. Károly s. k. Gróf Zichy Aladár s. k. Steiner Ferenc kitüntetésé osztatlan örömet keltett mindenütt, mert egy hosszú élet becsületes munkásságával szolgált rá az aradi társadalmi életnek ez a kitünősége a királyi elismerésre. A kereskedelem terén fogalom a neve, amely a puritán, nagystíliú kereskedőt jelenti, aki üzletén kívül is a társadalom részére mindenütt hasznos és elismerésre méltó munkásságot fejt ki. Sajnos, súlyos betegsége akadályozza meg abban tisztelőinek nagy seregét, hogy oly módon fejezzék ki Steiner Ferencnek szerencsekívánataikat, mint azt óhajtanák.

— Esküvő. Fényes esküvő volt ma Aradon. Az aradi szocietas egyik bájos és szeretetreméltó ifju női tagjának, radistyáni és petneházi Király Ilonának, radistyáni és petneházi Király Dezső honvédhuszáralezredes leányának ma esküvőt örök hűséget csicseri Csicsery Gyula repülőfőhadnagy, csicseri Csicsery Zsigmond altábornagy fia. A polgári kötés délelőtt volt. Délután a minoriták templomában volt az egyházi esketés, amelyen dr. Lakatos Ottó háziönök áldotta meg az ifju párt. Este Király Dezső alezredes a fényes násznépet vendégül látta. Délután az egyházi szertartás alatt a vőlegény repülőársai gépmadarakon keringtek a város körül. Amikor a nászmenet a templomból megindult, az egyik repülőgép leereszkedett és a repülőtiszt virágcsokrot dobott az ifju pár kocsjába.

— Clemenceau fia vonult be elsőnek Saint Mihielbe. Bernből jelentik: Nagy a boldogság most egész Franciaországban. Visszahódították Amerika segédelmével az első francia várost, mely nem füstölő rom, zsarátnok és szénné égett gerendák és rejtett aknák telepe, hanem város, melyben emberek, francia lakosok élnek: Saint Mihiel. Az egész francia hazafias sajtó hasábszámra ünnepli az eseményt és egyik lőst, Clemenceau Mihály kapitányt, a miniszterelnök fiát, ugyanazt a Clemenceaut, aki éveken át élt Magyarországon, magyar nőt vett feleségül és fiait is magyar gyermekeknek nevelte. Clemenceau kapitány a visszavonuló németek fűdözése közben elsőnek vonult be katonáival Saint Mihielbe.

— Az aradi munkáspénztári orvosok bérmozgalma. Az aradi munkásbiztosító és betegsegítő pénztár fixfizetésű orvosai mozgalmat indítottak, hogy szüntessék meg a fixfizetést és a látogatások száma szerint nyervejenek díjazást. Az orvosok, akiknek évi fizetése 2600—3200 korona, már régebben kértek fizetésemelést és a pénztár 35 százalékos drágasági pótlékot adott nekik. A munkásbiztosítás reformja óta azonban az orvosok nem elégedtek meg ezzel a pótlékkal, mert a pénztár tagjainak száma a magánhivatalnokok révén alaposan megszaporodott. Azt a kérést terjesztették tehát elő, hogy a látogatások száma szerint fizessék őket. A pénztár azonban ebbe nem akart belemenni, hanem 100 százalékos fizetésemelést ajánlott, amit viszont az orvosok nem fogadtak el. A két fél nem tudott megegyezni és az orvosok szeptember 1-én sztrájkba akartak lépni. Az utolsó pillanatban sikerült Leipnicker Józsefnek, a pénztár ügyvezető igazgatójának az orvosokat leszerelni ezzel az indítványával, hogy a kérdés rendezését bízzák az Országos Pénztárra és az Országos Orvos Szövetségre, illetve ezeket is vonják be a tárgyalásokba. A tárgyalások meg is indultak, de eredményre nem vezettek. Az orvosok ragaszkodnak álláspontjukhoz, viszont a pénztár a követelést nem teljesíti. — Most tehát az a helyzet, hogy az orvosok valószínűleg sztrájkba lépnek. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a pénztár nyolcezer tagjai orvos nélkül marad. Az orvosok a pénztár betegeit továbbra is gyógykezelnéi fogják, de sztrájkba lépnek a munkaadóval: a pénztárral szemben.

— Czernin gróf hat zsák lisztje. Bécsből jelentik: Csak lapok nagy felháborodással irnak arról, hogy a minap Prágában lefoglaltak hat zsák lisztet, de amikor kitudt, hogy azok Czernin grófnak vannak szánva, a lefoglalás alól feloldották. Az egyik lap gunyosan jegyzi meg, hogy úgy látszik a feloldás azért történt meg, hogy lehetővé tegyék a volt külügyminiszternek a végső győzelemig való kitartást.

— A jéggyár felszólítása. Tekintettel a meleg időjárásra, — amennyiben kellő számu előfizető jelentkezne — úgy október 15-ig még házhöz hordatnánk a jeget. Tisztelettel kérjük tehát mindazokat, akik még október 15-ig a jégre reflektálnak, jelentsék be ezen szándékukat nálunk telefonon legkésőbb szeptember 27-ig, hogy a jelentkezők számából megállapíthassuk, küldhetjük-e a jeget tovább is házhöz. Az előfizetési összeget egyidejűleg feladni vagy beküldeni kérjük. — A gépuzemek igazgatósága.

— Adomány. Czigler Gyuláné Ácsfalváról 10 koronát küldött a szegény árva gyermekek javára.

— A gyermekrendőrség megszervezése. Ma este 6 órakor tartotta értekezletét a Gyermekbarátok egyesülete, amely két hónap előtt alakult meg. Leitner Ernő dr., az értekezlet elnökének ajánlatára az értekezlet elhatározta, hogy diszelnöknek Kintzig János volt főispánt és tiszteletbeli elnöknek pedig Green Nándor főkapitányt választják meg. Az értekezlet megkéri a főkapitányt, hogy bocsássa szükség esetén az egyesület által szervezendő gyermekrendőrség rendelkezésére a városi rendőroket. Az elnök elmondotta, hogy a gyermekrendőrségnek két feladata lesz: megvédeni a gyermekeket és ténykedésüket ellenőrizni, őket javítani, tanítani, minden gyermekrendőr egy naplót köteles vezetni, amelyben ténykedéseit jegyzi fel. Ebből fogják az év végén a statisztikát kiállítani. A Gyermekbarátok egyesületének a legfőbb teendőse lesz a gyermekeket a mozi járásban korlátozni, mivel az erkölcsstelen és detektív-filmek viszik legjobban a még serdülő gyermekeket a züllés útjára. Az egyesület oda fog hatni, hogy a gyermekek csak is tanítójuk vezetése mellett, vagy pedig azoknak engedélyével járhatnak moziba.

— A városi tisztviselők fája. A városi tisztviselők az elmúlt télen 140 koronáért kaptak a várostól ölenként fát, amelynek árát a nyáron 200 koronára emelték fel. A városi tisztviselők sehogy sem tudnak a tanács ez intézkedésébe belenyugodni, annál kevésbé sem, mert most tudomásukra jutott, hogy a vármegye tisztviselői részére olcsó fát tudott szerezni, amelyet 130 koronáért árusít ölenként a megye alkalmazottainak. A közellátási vállalatnak kellene módot keresni arra, hogy a város tisztviselői tényleg olcsó fához jussanak.

— Öngyilkos kísérlet a város fogdájában. Matuszka Miksa sárdmagyarigeni születésű 20 éves villanyszerelő ma délután a városi fogdában öngyilkosságot kísérelt meg. A négyes számú női fogda felett levő vasrácsra egy madzaggal fel akarta magát akasztani, de még idejekorán észrevette Rác fogdafelügyelő és levágta a zsinagról a halálra szánt embert. Matuszka szökésben volt és tegnap tartóztatta le Rédl detektív egy bőrönd ellopása miatt. Ma jött volna érte a csendőrség, de ő a büntetéstől annyira megijedt, hogy inkább a halált választotta. Mikor levágták a zsinagról, akkor is egyre hajtogatta, hogy megöli magát, ha akármilyen történik is. Egyelőre erősebb őrizet alá vették.

— Eljegyzés. rovátsi Gombocz Cornéliát Aradon eljegyezte ótrokócsi Jakab J. Sándor budapesti bankhivatalnok. (Minden külön értesítés nélkül.)

— Almát és diót árusít a város. A közellátási vállalat ma délután 3 órakor tartotta rendes heti értekezletét, amelyen a Weitzervagongyár kérelmét tárgyalták. Annak idején a gyár munkásai küldöttségileg kérték a helyettes polgármestert, hogy szerezzen a közellátási vállalat részükre 150 vagon fát. Az értekezlet ma úgy határozott, hogy a munkások részére kiutalják a kért tüzelő fát. A napokban kezdik meg a burgonya kiosztását is és arra fog törekedni a vállalat, hogy lehetőleg az egész évi szükséglet kerüljön szétosztásra. A közellátási vállalat elhatározta, hogy télire nagyobb mennyiségű fajtalmát és diót szerez be, amelyet méltányos áron árusít majd a közönségnek.

— Ruha a városi tisztviselők gyermekének. Lócs Rezső helyettes polgármester kezdeményezésére a közellátási vállalat 400 öitöny fiu felöltőt és 400 leányka kabátot vásárolt. Ezeket a ruhákat a városi tisztviselők gyermekeik fogják elsősorban megkapni. A ruhákat lehetőleg olcsóbb áron árusítják, még pedig utalványrendszer alapján. Az utalványokat a helyettes polgármester állítja ki. A városi tisztviselő az utalvánnyal elmegy Frankl Leó ruhakereskedőhöz, akit a ruhák kiárusításával bíztak meg és kiválasztja magának a szükséges öltönyt és felöltőt, amelynek számát és árát a kereskedő ráírja az utalványra. Ezután az utalvány tulajdonosa a ruha árát köteles kifizetni a közellátási vállalat pénztáránál és a kifizetett számla ellenében a kereskedő köteles a kiválasztott ruhadarabot kiszolgáltatni. A jelentkezéseket a helyettes polgármester fogadja el.

— **Jótekonyság.** Dr. Brenndörfer János, az aradi gör. kat. román tanítóképző-intézet miniszteri biztosa és neje szül. Lukász Regina, házasságuk f. hó 9-én volt 25-ik évfordulója alkalmából 100 koronát adományoztak az aradi siketnéma-intézet alapja javára, amely nemeslelkű áldozatkészségért ezen a helyen is halás köszönétét fejezi ki Varjassy Lajos polgármester, a felügyelő-bizottság elnöke. — Dr. Brenndörfer János gyakori vendége az aradi siketnéma-intézetnek és mint kiváló paedagógus lelki gyönyörrel nézi az abban folyó pszichologiai roppant érdekes és szép speciális tanítást, amely által a tanulatlan siketnémaikat szinte állati sorból meglehetősen szellemi nivóra emelik és belőlük gondolkodó, beszélő és dolgozó polgárokat, majdnem kivétel nélkül ügyes iparosokat nevelnek.

— **A gigges ur botránya.** Ma este kilenc óra tájban óriási csődület, lármá keletkezett a Szabadság-téren a Láng kávéház előtt. Egy tulontul jókedvű köztisztviselő, aki saját ponnit fogatján jött be egyik szomszéd községből Aradra, úgy látszik minden áron giggién akart behajtani a kávéházba és fel is komandírozta a két kerekű kocsi a járdára. A nem minden-napl látványosságnak természetesen nagy közönsége lett. A tisztviselő szóváltásba került az őt nevető és gunyoló tömeggel, csakhamar előkerült Kovács Lajos őrmester, katonai detektív is, aki igazolásra szólította fel az ingyen cirkuszt rendező urat. Ez megtagadta az engedelmességet, amire az őrmester előállította őt Szepekovszky Teofil ügyeletes rendőrfelügyelő elé. Az igazolás megtörténte után elengedték a botrányt okozót, az eljárást megindítják ellene.

— **Ez is szerződés!** A hadtápvonalon szolgáló öreg aradi népfelkelőknek is kiadták a parancsot, hogy ezentul családi ügyben bizalmas táviratokat feladni tilos. A posta fel sem veszi. A jó öreg aradi népfelkelők, kik között szép számmal találhatók kereskedők, bele is nyugodtak a változhatatlanba s ezentul levelezéssel igyekeztek elintézni aradi ügyeiket.

Történt azonban, hogy a napokban egyik népfelkelő aradi kereskedőnek házassági évfordulója volt. Tíz éve vezette az oltár elé jő-ban-rosszban hűséges élete párját s úgy érezte, hogy ezt a szeretetet, mely e tíz év alatt lelkében felhalmozódott, e napon ki kell öntenie egy feleségéhez intézett táviratban. Mert hiszen szép és jó az a levél, de a távirat mégis csak más. Abban szinte közvetlenebb a beszéd és jobban érezhető az érzések forrósága. Meg próbálta szép virágos stílusban közvetlenül ezeket az érzéseket, a postáskisasszony ridegen visszadobta. Hosszas tüprengés után aztán a következő sorokat vetette papírra:

B-né Arad.

— **Tíz éve kötött szerződést meghosszabbítani kívánom.**

Ezt a sürgönyt aztán már közvetítette is a táviróhivatal.

— **Tájékoztató a villanyvilágítási berendezésekről és azoknak bekapcsolásáról.** Az Aradi Villamossági r.-t. hivatkozással a főkapitány ismeretes hirdetésnyére, figyelemzteni a helybeli lakosságot, hogy villanyvilágítási berendezéseit csakis iparengedélyvel rendelkező cégekkel végeztesse. A villanyberendezések készítésére iparengedélyvel bírnak a következők: Aradi Villamossági r.-t. gróf Tisza István-ut 57—59., Beregi Kálmán, Gartner Samu, Hammer Vilmos, Hell és Társa, Kalmár József, Koch Dániel, Náder és Társa, Pálkás Lajos, Szlavik és Návrádi, Ascher Ferenc és társa és Délvidéki Villamossági vállalat.

— **Egy magyar detektív élete és halála.** Budapestről jelentik: Ma délután temették Hegedüs Aladárt, a budapesti rendőrség detektív testületének egyik legrégebb és legügyesebb tagját. Hegedüs 1896-ban lépett a rendőrség szolgálatába igen érdekes körülmények között. Gazdatiszt volt egy vidéki uradalomban. Egy alkalommal nagyobb pénzüsszeggel jött a fővárosba, de már az állomásnál meglönltek. Tömött pénztárcája eltűnt s nem is került elő többé. Nagyon megharagudott a zsebmetszőkre s hogy bosszút állhasson rajtuk, detektívnek ajánkozott a főkapitányságon. A rendkívül erős, atléta természetű, kifer hajszár-

embert szívesen fogadták a rendőrségen s azonnal felvették a detektívtestületbe. Vas szorgalommal bedolgozta magát a zsebtolvaj-csoportba, amelynek hamarosan vezetője lett. Valóságos réme lett ezután a zsebmetszőknek, akiket egytől-egyig ismert és ami a legveszedelmesebb volt a zsebmetszőkre: hajszálnyira tisztában volt valamennyinek a módszerével. Ha károsult jelentkezett nála, a vágásról ráismert a tettesre s egy-kettőre fülön csípte. — **Pintér Ernő** dr. fogalmazóval a zsebmetszési ügyek referensével együtt listát vezetett a zsebtolvajokról s akinek a neve egyszer ide került, annak meg volt pecsételve a sorsa. Ha magas alakja utcai csoportosulásoknál, a pályaudvaroknál, vagy a villamosmegállóknál feltűnt, a zsebmetszők azonnal ellillantak. Legnagyobb sikere volt Füredinek, a leghírhed-

tebb vasuti zsebtolvajnak az elcsipése. Füredi nyugalmazott állomásfőnök volt, aki nemzetközi első osztályu vasuti igazolvánnyal ellátva másiél éven át fosztogatta az első osztályu vasuti utasokat. Amíg Hegedüs Aladár tetten érte és elfogta. Az ő nevéhez fűződik a Hoffmann testvérek ártalmatlanná tétele is. A kiváló fivérek csak százezer koronán felül vág-tak zsebeket. Egy alkalommal élet-halál harcot kellett vívnia egy hírhedt zsebtolvajjal, de hatalmas öklei az ő javára döntöttek el a küzdelmet. Más alkalommal a robogó vonatról utána ugrott egy menekülő tolvajnak. A háboru folyamán a razziákon rengeteg új zsebmetszőket fogott el, akik legtöbbször szökött katonák voltak. Kartársai is nagyon szerették és halála nagy veszteség a budapesti rendőrségnek.

Hintze államtitkár Burián jegyzékének hatásáról.

(Oroszországban izzik a forradalom katlana.)

Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés főbizottságában a hadi és tengerészeti helyzet ismertetése után (amiről lapunk más helyén írunk. A szerk.) Hintze külügyi államtitkár szólalt fel.

A közérdeklődés előterében — ugymond — Ausztria-Magyarországnak legutóbbi béke-megbeszélésére való felszólítása áll. Amit mi e békejegyzékre vonatkozólag kifejeztünk, továbbra is fenntartjuk, annak a gögös és gunyos visszautasításnak ellenére, melyben ellenségeink részesítették. Ugy tűnt fel nekünk ez a visszautasítás, mint hogyha a jelen pillanat, melyben az ellenség diadalmamora ringatózik, nem épen legalkalmasabb a béke-megbeszélésekre. Miután a kezdeményező lépés megtörtént, szövetségeseinkkel egyetemben a legnagyobb szimpátiát tanusítjuk és részünkről mi volnánk az elsők, akik a kezdeményezés alapján létrejött megbeszélésekben részt vennénk.

Majd rátért az államtitkár a semleges államokra. Oroszországban izzó a forradalom katlana. Ezzel számolnunk kell, mert ezt a forradalmat Oroszországban az ententének és az amerikaiaknak eljárása állandóan befolyásolja. Azoknak a csapatoknak a száma, melyeket az entente és amerikai hatalmak ott kihajóztak, a mostani időpontig állítólag 50.000-re rug. A bolsevik kormány tiltakozott az entente vállalkozása ellen és el is járt velük szemben, azonban a hadiállapotot még eddig nem mondotta ki. Finnország és Oroszország Berlinben béketárgyalásokat kezdtek, de a kiegyezési fáradozások meghiusultak. De reméljük, hogy ez a meghiusulás nem válik véglegessé. **Ukrajnában a viszonyok konszolidása örvendetes mértékben halad tovább.** Az államtitkár reméli, hogy rövidesen tartós békét kötnek Oroszország és Ukrajna. Ezután a cseh-tótok szerepéről emlékezik meg. A cseh-tót hadsereg ma már nem az, mint keletkezésének idején volt. Csak igen kevés cseh és tót van a hadsereg kebelében, legtöbb tagja szibériai, vagy átszökhött orosz és ezek egyre inkább rablóbandákká alakulnak ki.

Vladivosztkban az ott partraszálló japánok, amerikaiak és angolok támogatásával egy új kormány tolta fel magát. Szibériának egy része azonban ugyszólván kormány nélkül van. A Kaukázustól északra Alexejev tábornok egy állítólag százezer emberből álló jól felfegyverzett hadsereget állított fel, de a hadsereg létszámában szenved és így cselekvőképességében korlátozott. Majd megemlékezik a krimi helyzetről a külügyi államtitkár és végül ezt mondja az oroszországi helyzetről: Nagy oroszországnak belső helyzetén ugylátszik a terror

működik és mindennap a legborzalmasabb zavargásokról olvasunk. Mi tehát a mi álláspontunk a bolsevikizmussal szemben? **Államiogilag nincsen jogunk a birodalom belső ügyeibe beleszólni, ez a jogi álláspont.** Mi a keleti békét a bresztlitovszki békének köszönhetjük és arra törekszünk, hogy e békéhez, ameddig lehetséges, ragaszkodunk.

Hintze külügyi államtitkár után **Payer** alkancellár szólalt fel és a balti tartományokról, Litvánia, Kurlandról és Esslandról emlékezik meg. Kijelenti, hogy ezek államügyi viszonyait eddig nem lehetett szabályozni. A balti tartományok jövő kormányának alapját illetőleg a vélemények ugy Németországban, mint az egyes államokban még eltérők. A tartományoknak képviselőjük van Oroszországban. A personál unio mellett szólalt fel, de a döntés csak akkor történhetik meg, ha a megegyezés az államforma felett létrejött. **Kijelenti, hogy Németország nem gondol a balti tartományok annektálására.** Az alkancellár kitér ezután az Oroszországgal, Ukrajnával és Romániával kötött békeszerződés sértetlen fenntartása mellett állásfoglalására. Németország és szövetségesei a bresztlitovszki béke kérdését elintézettnak tekintik és a béketárgyalásokban, amelyeken ugyls annyit nehéz kérdés került döntésre, ennek tárgyalásába nem akar bebozsátkozni.

Végül Friedberg tábornok a mezopotámiai és perzsi katonai műveleteket ismertette. Ezután a vitát holnap délelőttre halasztották.

TÖRVÉNYSZÉK.

Aki válogathat a lakásokban.

(A lakbérleti bizottság döntése.)

Az aradi járásbírósnál működő lakbérleti bizottság ma délelőtt Éles Simon járásbíró elnöklésével ülést tartott, amelyen többek között a két alábbi érdekes lakásügyet tárgyalta.

Löbl Gyula Szabadságtéri házában lakott egy Mandl nevű szitásmester. Mandl megvásárolta özv. Starkné Thököli Imre-utca 8-ik számú házát, amelybe beakart költözködni. Felajánlotta tehát Straknének a Löbl-házban levő lakását. Starkné megnézte a lakást és kijelentette, hogy nem megy ki a saját lakásából, nem veszi át a szitásmester lakását, a mely sötét s amely neki a 72 éves asszonynak nem is felel meg. Mandl előterjesztéssel fordult a lakbérleti bizottsághoz, amely ma délelőtt tárgyalta az ügyet.

A bizottság ug határozott, hogy helyszíni szemlét tart. A bizottság egyik tagja azonban, aki siket, nem halotta az elnökölő járásbíró határozatát és eltávozott. A bizottság csak a helyszínen vette észre, hogy egyik tagja hiányzik. Mindenfelé keresték a hiányzó

bizottsági tagot, de nem találták. Ugy látszik, hogy az illető nem hallotta amikor a bíró a szemlélet elrendelte. Dél lett, mire más tagot sikerült találni és megtarthatták a szemlélet. A bizottság megállapította, hogy Mandi lakása nem felel meg özv. Starkné viszonyainak és ezért az özvegyasszony nem köteles kimenni régi lakásából.

A másik lakbérleti ügy szintén érdekes. Az *Oppenheimer és Schwartz* cég száz százalékkal akarta emelni a Deák Ferenc-utcában levő Korvin-nyomdávaltalat boltbérét. Lányi Izsó, a vállalat bérletje a stájerolást nem fogadta el s így az ügy ma a lakbérleti bizottság elé került.

A mai tárgyaláson Lányi felmutatta a ház volt tulajdonosaival, *Kopp és Róth*-tal kötött szerződést, amely szerint a helyiséget hat évre 1918. évi november 1-ig vette bérbe azaz a feltétellel, hogyha a háztulajdonos hat héttel ezelőtt nem mondja fel a bérletet, az egy évvel automatikusan meghosszabbítatik.

A bizottság úgy döntött, hogy a bolt határozott időre volt bérbeadva s így a ház bér nem emelhető.

Pataki János háztulajdonos már napokkal ezelőtt kérelemmel fordult a városi lakáshivatalhoz, hogy a házában lakó Káposztás Imrénét lakoltassa ki a lakásából. A városi lakáshivatal azonban elutasította Pataki János kérelmét. Pataki azonban a lakáshivatal határozatát megfélembreztette a lakbérleti bizottsághoz. A lakbérleti bizottság hónapokkal ezelőtt tárgyalta a felebbezést, amelyet el is utasított.

Pataki azonban sehogysémet akart belenyugodni az ítéletbe és még három kérelemmel fordult Káposztásné kilakoltatása iránt. Pataki a beadványában, állandóan azt hozta fel a kilakoltatás indokául, hogy Káposztásné olyan botrányokat rendez a házában, hogy vele az együttélés lehetetlen. Pataki állítását azonban sohasem tudta kellőképpen igazolni és a bíróság a kérelmet eddig mindig elutasította. Ma már negyedszer tárgyalta az ügyet a lakbérleti bizottság. Etes Simon bíró elnöklése mellett. Amikor Etes bíró kihirdette a bizottság határozatát, hogy Pataki Jánost kérelmével elutasította. Pataki és felesége olyan botrányos viselkedést tanúsítottak, hogy Etes bíró kénytelen volt a házaspárt kiutasítani.

LEGUTÓBBI HIREK.

— A hazis hírek háttéréből. *Budapestről* jelentik: Hír szerint Tisza István grófnak van egy terve, mely a délszláv kérdést a magyar szempont honorálásával oldaná meg és ha ez a terve megvalósulhatna, Tiszát is jelentős szerephez juttatná. Ez azonban szükségessé tenné azt, hogy néhány hónapot *Budapesttől* távol töltsön. Ebbe a tervbe kapcsolódik be a magyar kormányban való változás. Ha Tisza távol lesz, a munkapárt vezér nélkül marad. Tisza István gróf *Teleszky* Jánosra gondolt és őt jelölte maga helyett vezérnek, csak hogy ezt a munkapárt többsége nem szívesen fogadná és inkább azt a megoldást választja, hogy így vezér nélkül Wekerlével valamelyes kompromisszumra lép és Wekerle vezetése alatt tömörülne. Wekerle jelenlegi pártjával is támogatná a kormányt. Az a hír, hogy a munkapárt és Wekerle között már kész volna a fuzió és hogy a munkapárt aktív részt venne a kormányzatban, egyelőre még nincs megerősítve.

— Nagy eseményeket vár nálunk az entente. Genfől jelentik: Az entente egész sajtója újra titokzatos célzásokat tesz az ellenség frontjain várható lényeges nagy eseményekre. A Havas-ügynökség egy jelentése a hajó trónörökös seregeinek elkeseredett ellenállásáról emlékeztik meg és egyúttal sejteti, hogy az entente legközelebbi offenzíváját St-Quentin és Le Chatelot ellen tervezi.

— Orlandó olasz miniszterelnök távozása. Zürichből jelentik: Rómában az a hír járja, hogy Orlandó miniszterelnök visszalép állásától.

— Szerbek előnyomulása Macedóniában. Francia jelentés szeptember 23-ról. *Keleti front*: A szerb csapatok győzelmes előnyomulásukban elérték a Vardar folyót. Egyes csapatok átlépték a folyót és az Üszküb, Szaloniki vasutvonalat elvágták. Más egységek

átlépték a Csernát. A szerb előnyomulás a jobb szárnyon meghaladja a 65 kilométer mélységet. A foglyok és a zsákmány száma állandóan növekedik.

— *Harok St.-Quentinért.* Berlinből jelentik a Wolff-ügynökség este St.-Quentinről északnyugatra az ellenségnek az Omignon partok és a Somme között megújított heves támadásait meghíusultak.

KÖZGAZDASÁG.

A munkaközvetítők szervezése.

(Dr. Andor Endre miniszteri tanácsos Aradon.)

A munkaközvetítés országos rendezésének ügye a háború folyamán került napirendre. Az 1916. évi XVI. t.-cikk szabályozza e kérdést, a mennyiben mintegy 17 törvényhatóság kötelességévé tette a hatósági munkaközvetítő felállítását. A hatósági munkaközvetítők szervezik kerületeikben a törvényhatósági és rendezett tanácsú városokban, járási székhelyeken s olyan községekben, a hol valamely ipartelep révén nagyobb számú munkásság van, a gyűjtőhelyeket. Ily módon a hatósági munkaközvetítők gyűjtőhelyekkel hatózzák be az ország területét, nyilván tartásuk, jelentésük, heti-plakátjaik útján minden érdekelt könnyen, minden fáradság nélkül megtudhatja, hol van munkahely és hol pihen a dolgozó.

A hatósági munkaközvetítők irányítását, felügyeletét végzi a m. kir. állami munkaközvetítő hivatal, ennek igazgatója: dr. Andor Endre, miniszteri tanácsos. A kormány programokat képező szociális intézmények első és legfontosabb része, a munkaközvetítés van az ő kipróbált munkaerejére bízva.

Személyes látogatásának célja az intézmény aradi szervének vizsgálata, az esetleges hiányok orvoslása s nem csak itt, hanem országsszerte oly tökéletessé tenni a munkaközvetítőt, hogy a béke első napjaival beköszöntő leszereléssel járó nagy munkát sikerrel teljesíthessék.

Aradi időzése alatt, az ő részvételével fog ülést tartani a munkaközvetítő választmány, melyre Lócs Rezső h. polgármester, aki a választmány elnöke, az alábbi meghívót bocsátotta ki:

Meghívás. Az aradi hatósági munkaközvetítő intézet választmányára f. évi szeptember hó 25-én délelőtt 11 órakor hivatali helyiségemben (Város háza I. emelet) dr. Andor Endre miniszteri tanácsos, az állami munkaközvetítő hivatal igazgatójának részvételével ülést tart, melyre t. címet tisztelettel meghívom. Arad, 1918. szeptember hó 19-én. Lócs Rezső, választmány elnöke, h. polgármester.

Tárgysorozat: 1. Jelentés a munkaközvetítő megneveléséről s forgalmáról. 2. Az Aradi Kereskedők Köre kérelme. 3. Javaslat közvetítő segéd-tisztii állás betöltése tárgyában. 4. Iparos szálló létesítése. 5. Esetleges indítványok.

— *Aradi tőzsde.* A vételkedv ma is szűk keretek közt mozgott. Az árak azonban elég jól tartották magukat, noha a meginduló bank-szezon, az őszi üzlet küszöbén emelkedő tendencia is megindokolt lett volna. A mai jegyzések a következők: Aradi Első Takarékpénztár 2110—2115, Aradmegyei Takarékpénztár 2665, Aradi Ipar és Népbank 677—679, Polgári Takarékpénztár 258—260, Általános Takarékpénztár 241 (pénz), 245 (ár), Közgazdasági Bank 231, Központi Takarékpénztár 225—26, Parcelázió Bank 1760 (ár), Sertés 473, Villamosságai r.-t. 256.

— *Budapesti tőzsde.* Budapestről jelentik: Az értékpiacon napi irányzata ma szilárd volt és az értékek árai kisebb ingadozáson kívül az előbbi képet tüntetik fel. A forgalom általában nyugodt volt. A mai árváltozások: Magyar hitel 1370—64, Osztrák hitel 887—91, Fabank 951—58,50, Agrár bank 1054—49, Hazai bank 635—39, Magyar bank (ex elővétel) 958—53, Kereskedelmi bank 6170—80, Viktoria 1820—30, Salgótarjáni 1285—80, Ganz-Danubius 4600—550, Rimamurányi 1176—69, Atlantika 1360—70, Államvasut 1056—50, Klotild 647, Nasic 3345—35.

— Az aradi Átmenetgazdasági r.t. alaptól dr. Baross Lajos elnöklése mellett ma délután értekezletet tartottak a kereskedelmi és iparkamara üléstermében. Az értekezlet egyedül tárgya a lezárt részvényjegyzésekről való beszámolás volt. Az alaptól által kibocsátott részvényalírási felhívás szerint a részvénytársaság egy millió korona alaptőkével szándékszándékozott megalakulni, a teljes számban még be sem érkezett részvényjegyzési lívek azonban már eddig is két és fél millió korondt messze túlhaladó jegyzésről számolnak be. Ezen körülményekre, valamint az időközben megjelent tőkefelemelési rendeletre való tekintettel az alaptól értekezlet egyhangulag kimondta, hogy a részvénytársaságot új alaptási tervezet és részvényalírási felhívás kibocsátásával 2 millió korona alaptőkével alakítja meg s az alíráások kicserélésére rövid határidőt szab, hogy az alakuló közgyűlés összehívása s a részvénytársaság működésének megkezdése lehetőleg késedelmet ne szenvedjen.

— *Árverés a vasuton.* Arad állomásán 1918. szeptember hó 30-án délelőtt 9 órakor üres hordók, gazdasági géprezsek, ruhanemű, olajfesték, mosószer, kötözőanyag, világítási anyag és 2 vagon barnaszén elárvereztetnek.

A spanyol izé.

(Apró kellemetlenségek.)

Azt mondják, Spanyolországból jött, azért spanyolnátha. De hátha nem is nátha, olyan csunya pusztítást visz véghez. Mindenki megkapja, mindenki szenved benne, csak az nem, aki az első huszonnégy órában belehal. Még se veszik komolyan, a vicces neve miatt, előjótársára még semmit sem tettek, óvatossági rendszabályokat még ki nem adtak. Közben pedig hullanak az emberek, mint a legyek attól a kisháthától, így:

A beteg: Doktor ur, nagyon beteg vagyok. Láz, köhögés, nátha...

Az orvos: Jójó, egy kis hülés.

A beteg: Nem kicsi, nagy! Negyven fokos lázam van.

Az orvos: Ugyan ne beszéljen. Biztosan fordítva tette bele a lázmérőt.

A beteg: De a tüdőmben is szurást érzek, mindenhol. Ez nem tüdőgyulladás...

Az orvos: Ördög vigye a képzelődését. — Majd kap hashajtót. Egy kis nátha az egész, semmi más. Tea, aszpirin és holnap elhagyhatja az ágyat.

Másnap a beteg tényleg elhagyja az ágyat koporsóba teszik. Meghalt. De másnap már megkapta a bajt tőle az orvos is. Negyven fokos láz, mozdulni sem tud az ágyban. Hivatja az egyik kollegáját.

A beteg orvos: Szervusz pajtás. Nézd ez a számárság engem is elővett.

A kollega: Oda se neki! Izzadni, ez a fő. Nátha nem betegség. Nem is érdemes vele foglalkozni.

Estére meghal a beteg orvos, reggelre az egészséges. A halottmosó emberek elkapták tőlük a bajt, ők is meghalnak. A gyászoló rokonság detto. A szertartást végző pap tüdőgyulladásra kap és ez egyszer öt temetik. Temetésének az egész közönsége betegen megy haza, batvan százaléka elpusztul. A járvány egyre nagyobb mérvet ölt, mindenütt náthabacillusok. A szedő, amíg kiszedi ezt a cikket, beteg lesz tőle és nem éli túl, az olvasó közönség mindegy szálíg spanyol náthás lesz, de nem ijed meg, mert a lap népszerű közleményei között olvassa: ... A spanyol nátha rendszerint enyhe lefolyású. Ha a beteg idejében ágyba fekszik, semmi veszély nincsen. A legjobb orvos ellen a izzadás, ezer közül egy eset végződik halállal. Az új járványtól nem kell tehát megijedni, egyszerű nátha az csak, ami apró kellemetlenségekkel jár csak...

Az apró kellemetlenségek: a temetési költségek.

1926-1918. kb.

HIRDETMÉNY.

A kereskedelemügyi miniszternek a háborús gazdálkodás egyes teendői tárgyában kelt 66703-1918. K. M. sz. rendeletét a következőkben teszem közhirrre:

A m. kir. miniszterium 1274-1918. M. E. számú rdeletében nyert felhatalmazás alapján megbízam az Olaj és Zsiradékügyi Bizottságot (Budapest, V. Vilmos császárt-ut 33.) a háborús gazdálkodás következő teendőinek végzésével:

Ammoniaátszóda, kristályszóda, maronátronszók elosztása; szállítási igazolványok kiállítás a kög-nál nagyobb tételekben, mindennemű állati és növényi olajok és zsirok keményítve is), (a disznózsir és a vaj kivételével);

Zsirsavak: mindennemű zsiradékkeverékek és egyéb olajtartalmu anyagok és termékek, amennyiben több, mint 10% állati vagy növényi olajat, zsirt, vagy zsirsavat tartalmaznak;

olajfűszerek és oxidál olajok mindennemű kenő, anyv és szinszappanok, pipereszappanok, mosópor és minden szappant tartalmazó termék; gyertya, csont, csontzsir, enyv, bőr, gyanta, fehérszurok, grantaolaj, kolofonium, terpentín, terpentinolaj, glicerintartalmu lenéktuc, glicerinviz, nyers glicerín, dinamitglicerín

Arad, 1918. augusztus hó 26.

Greén, főkapitány.

Burgonya elraktározására

alkalmas száraz

6861

pinét bérelne

és négykereki kocsit vásárolna az Aradi Hadszolgálati Üzemek Élelmezési Központja Kossuth-utca 38. — Telefon 699.

20575-1918. kb.

HIRDETMÉNY.

Az utóbbi időben a kutyamarások rendkívül sűrűn fordulnak elő, a mi annak tulajdonítható, hogy az ebtartó gazdák az ebtartásra vonatkozó szabályrendeletben előírt ebtartási szabályokat nem tartják be.

Miután az ebtartásra vonatkozó 15046-442-916. számú szabályrendelet szabályszerűen közhirrre lett téve, ennél fogva ismételtén felhívom az ebtartó tulajdonosokat, hogy a kutyáikat a szabályrendelet 24, 27 és 28 §-ai értelmében a házon kívül az utcára csakis a marás lehetőségét kizáró szájkosárral és porázzal ellátva vigyék magukkal. Vásárra, sétányokra, valamint társas kocsiakra, vendéglő, kávéház, cukrászda és egyéb nyilvános helyekre pedig kutyákat vinni tilos. E tilalom betartásáért nemcsak a kutya birtokosa, hanem az illető helyiség tulajdonosa, bérlője, illetve a társas kocsi alkalmazottjai felelősek.

A szabályrendelet következményei nek betartását ellenőriztetni és a mulasztó tulajdonosokkal szemben szigoruan eljárni fogok.

A szabályellenesen talált kutyák haladéktalanul ki lesznek irtva.

Arad, 1918. évi szeptember hó 2

Greén, főkapitány.

Ucska, használt

ólomcsöveket

és egyéb

ólomtárgyakat

megvételre keresünk.

Aradi nyomda részvénytársaság.

Hamvas tiszta arcbört

csak

'Anny'

crémnel lehet elérni. Zsíros éj-jeli, száraz nappali használatra. Egy tégely 4.—, 6.— és 8.— K.

Rüh és viszketőség

ellen egyedül csak

Albin

fehér kenőcs használ.

2.—, 4.— és 7.— korona.

Baramfi betegségek ellen

biztos hatású szer a

'Tikin'

Egy üveg ára 2.50 és 4.50 K.

Lábizzadás

ellen csak

Lábin

folyadék és hintőport használ.

Ara 3.— és 5.— korona.

Fenti szerek egyedül kaphatók: 13

WAJDITS GYÖRGY

Jézus Szíve gyógyszerárában Arad, József főherceg-ut 11. szám. Karolina utca megállánál. — Kórház, Orvosi utadalom, M. A. V és A. Os. E. V., Kir. fogház stb. szállítója.

278-1918. f. absz.

HIRDETMÉNY.

A must és bortermelés bejelentése.

A bortermelési adóról szóló 1918. évi I. törvénycikk rendelkezései értelmében a bormust és a bor bortermelői adó alá esik.

Aki Aradon bormustot vagy bortermel: köteles a városi fogyasztási adóhivatalban a hivatalos órák alatt bejelenteni:

1. a szüretelés ideje alatt minden héten termelt és beraktározott mustot és bort az illető hét vasárnapjáig, az elszállított vagy másnak átadott mustot és bort — ideértve a szüretelés helyéről valamely szomszédos községbe azonnal tengelyen elszállítani kívánt bormustot is — legalább 24 órával az elszállítás előtt.

2. a szüret után beraktározott, valamint elszállított vagy másnak átadott mustot vagy bort legkésőbb 24 órával a beraktározás, elszállítás vagy átadás után.

3. azokat a későbbi birtok és tulajdon változásokat (feladás, átengedés, feldolgozás, fogyasztás vagy egyéb fölhasználás) melyek az adó megállapítására vagy kivételére befolyással vannak a változás bekövetkezése után ugyancsak 24 óra alatt.

4. aki az adóköteles bormustot vagy bort az adófizetés kötelezettsége alól akár bejelentésének elmulasztása, akár szemle megtartása előtt való elszállítás, másnak átadás, a készlet eltitkolása stb. vagy bármely más módon szándékosan elvonja: kihágást követ el és a megrövidített vagy amegrövidített veszélyének kitett adó négyszeres összegétől annak nyolcszoros összegéig esetleg 1000 koronától 10.000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntendő, amely behajtatlanság esetén megfelelő szabadság veszteség büntetésre változtható át.

Arad, 1918. szeptember 13-án.

Zikó János, f. a. felügyelő.

Ügyes kifutó su nyomdánkban heti fizetéssel felvétetik.

ROSE YORK

Nélkülözhetetlen és kiváló szer sápadt hölgyeknek hogy arczuk és szjuk áde, piros színét visszavarázsolják. — Senki által fel nem ismerhető, teljesen ártalmatlan, színezése állandó. Egy üvegnek ára 3.— korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájjüregét desinficiálja, utóize igen kellemes. Ara 1 korona.

Poloskák

irtására egyedül biztos szer a

'Phenolazav'

1 üveg ára 3 korona.

Legjobb tápszert

gyermeknek és felnőtteknek egyaránt a

Makk-kávé

darálva, pörkölve

1/4 kgros csomag 6 korona.

Hajós Árpád gyógyszerárában

Arad, And assy-ut 22. szám.

3345-1918. ad.

HIRDETMÉNY.

A 3310-1918. M. E. szám alatt közhirrre tett rendelkezések kiegészítésül a magyar kir. miniszteriumnak 3752-1918. szám alatt kelt rendelete alapján közhirrre teszem, hogy a 3310-1918. M. E. számú rendelet 1. §-ában foglaltaktól eltérőleg az eladó az árának postán vagy vasúti küldeményeként történő szállítás esetében a számlát vagy jegyzéket a kereskedelmi szokásnak megfelelő idő alatt, de legkésőbb az áru feladásának napjától számított 14 napon belül levélben köteles a vevő címére elküldeni A vevő az ekként küldött árut a számla (jegyzék) kézhezvétele előtt átveheti ugyan, annak tovább elárúsítását csupán a számla, vagy jegyzék beérkezése után kezheti meg.

A számlajegyzék küldése nem kötelező oly utánvételi küldeményeknél, amelyek egynemű árut tartalmaznak.

Az iparos vagy kereskedő raktárában, illetőleg üzlethelyiségében egymás mellett elhelyezett azonos minőségű áru és csomagolási árukra nézve a 3310-1918. M. E. számú rendelet 2. §-ába előírt külön-külön, darabonként való árjelzésen is megjelölhetők.

A gyári vállalatok telepén nem a közvetlen fogyasztás, hanem tovább eladás céljára készletben levő árukra nézve a 3310-1918. M. E. számú rendelet 2. §-ában előírt ármegejelölés egyáltalában nem kötelező!

A hirdetmény egy-egy példánya a lapoknak, egy példánya a kapitányi hivatanak, Lőcs Rezső h. polgármesternek kiadatik.

Arad sz. kir. város Közelelmezési és Közellátási Hivatalától 1918. évi szeptember hó 14-én.

Lőcs, h. polgármester.

A világítási rendelet

határozatait a fényhatás esütkenése nélkül csakis

TUNGSRAM-

félwattos lámpákkal

lehet beartani. 7157

Használjon 25, 40, 60 watt fogyasztású

Tungsrاملámpákat.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1918. év június hó 1-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsv. reg. 8:01
Személyvonat délelőtt . . . 11:18
Személyvonat este 8:48

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsv. d. u. 1:25
Személyvonat este 8:20
Személyvonat reggel 6:46

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután 2:10
Személyvonat reggel 7:50
Személyvonat este 9:30

Budapestről Aradra érkezik:

Gyorsvonat este 7:18
Személyvonat délután 4:46
Személyvonat reggel 6:58

Használt csomagoló papir megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. :-

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítottuk.

Minden sor hirdetés ára 80 fillér. Vastagabb betűkkel 60 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 4 óráig vesszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szögig 8 korona.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Ellátás.

EBÉD-VACSORA kosztéért 200 koronát fizetne tisztviselő szolidabb urnőnek. Elmismizert szerzek. Cim a kiadóhivatalban. 6931

Alkalmazást keres.

FIATAL LEÁNY divatára üzletben, mint kiszolgálónő alkalmazást keres. Cim Milley Ferenc, Deák Ferenc-utca 29. sz. 6939

FIATAL, INTELLIGENS nő házvezetőnői vagy gazdasszonyi állást keres. Vidékre is megy. „Takarékos” jellegre. 6943

Alkalmazást nyer.

EGY JOERKÖLCSÜ FIU vas- és fűszerüzletben tanulónak felvétetik. Mészner A. Adolf, Pankota. 6924

SZARAZDADA, ki már ilv minőségben szolgált felvétetik. Andrassy-tér 25. II. emelet, 18. 6945

JOBB HÁZBÓL VALÓ, tisztességes, házas, lehetőleg vidéki leányt keresek ki a háztartás minden ágában segédkeznek. Jövedelme havi 160 korona és teljes ellátás. Ajánlatokat „Szolid” jellegre. 6881

KÖNYVELŐNŐT KERESÉK azonnali belépésre. Ajánlatokat „Komoly” jelleg alatt a kiadóhivatalba kérek. 6743

KIFUTÓ FIU, 16 fizetés mellett, nyomdánkban alkalmazást nyer.

Vétel és eladás.

SZABÓMŰHELY berendezés eladó. Megtekinthető d. u. 2-6-ig Deák Ferenc-utca 6. 5902

EGY maharáni rövid keresztűres zongora eladó. Kossuth-utca 8. 6949

2 TONNÁS teherautó, tüzemköpes, francia gyártmány, jutányosan eladó. Benier Lajos, Lúdvászy. 6951

MŰHESZET, Boczonádi rendszerű eladó teljes felszereléssel. Arató-járás-bírószági irodatisztnél Máriaradna. 6038

5 METER 180 cm. széles, legfinomabb minőségű rumburgi vászon eladó. Cim a kiadóhivatalban. 6941

6 VALÓDI borszék eladó. Frank kárpitos, Deák Ferenc-utca 33. 6938

DISZES komplett szalon berendezés eladó. Bővebbet Ilona-utca 40. 6930

PERZSASZONYEG, kicsi, közep és egy nagy ebédőbe válogatott szép színekben, legfinomabb minőségek kaphatók Hoffmann Sándornál Arad, Andrassy-tér 20. 6947

12 DARAB igás ló, elevátor, kévkötő aratógépek, traktor, rosta, tejgazdasági gének, velőgépek, 1-es és 2-as ebék, szer számfele eladó a Holombári tanyán. Seprő és Simonvilva között fekszik. Kralovanszky Kálmán, Seprő. Arad-megye. 6929

NAGY padrozsekrény és egy esküdtő diván tükörrel és 2 fotellel eladó. Megtekinthető 5-7-ig Eötvös-utca 13. 6549

HASZNALT OLÉM megvételre kerestetik Bővebbet a kiadóban. 2100

Ingatlan.

ADÓMENTES modern bérházak a belvárosban eladók. Cim a kiadóhivatalban. 6940

4 HOLD SZÖLLŐ Apateleken (Mokrán) 80 hl. hordóval, kádakkal, présekkel, idei termésrel eladó. Cim a kiadóhivatalban. 6937

16 KIS HOLD föld Óthalom mellett eladó. Szűcs F. Vilmos, Karolina-utca 10. 6830

NADAB KÖZSÉGBEN (állomás mellett) üzletnek nagyon megfelelő ház és esetleg 16 hold föld, jutányos áron, szabad kézből eladók. Érdeklődhetnek Krainik Trajánnál, Csigérszöllősnél. 6906

MAGANHÁZ Csernovits-utca 20., mely áll: 4 szoba, 2 konyha, borospince és értékes deszkázott gabonapadlással, vízvezeték és gázbevezetéssel 38.000 koronáért eladó, esetleg egy szoba, konyha november 1-re elfoglalható. Ugyanott mángorló eladó. 6914

Különféle.

APRÓHIRDETESEK az Aradi Közlöny részére felvétetik a Messenger-boy irodában. Klein I. hirdetés és hírlapirodájában. Zrínyi-utca és a Kossuth-utcai papírüzletben

Szilvapalinka

valamint más italéleket jutányos áron közvetít azonnali szállásra

Schwartz Pál

ital-áru-ügynökség

Arad, Szent István-utca 1. sz. 6922 Telefon 11

605—1918. ügyszám.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Alulírott Török Árpád világi kir. közjegyző ezennel közhírré teszem, hogy Damming Ferencné ujszentannai lakos megkeresésére nevezett ujszentannai pincéjében tároló 9 kilenc hektoliter fehér bor Székely Béla átvételben késedelmes vevő ujszentannai lakos kárára, veszélyére és költségére Világoson közjegyzői irodám hivatalos helyiségében közbenjöttöm mellett nyilvános árverésen 1918. ezerkilencszázötvennyolc évi szeptember hó 30. harmincadik napján délelőtt 10 órákor készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőknek eladatni fog.

Venni szándékozók az elárverezendő bort vevő ujszentannai pincéjében bármikor megtekinthetik.

Árverési vevő a megvett bort 5 nap alatt köteles elszállítani saját hordóiban. A vételi illeketet vevő fizeti.

Kelt Világoson, 1918. évi szeptember hó 23. napján.

Török Árpád, világi kir. közjegyző. 6936

Ülsámaculatura ismét kapható kis és nagy mennyiségben.

Bővebbet a kiadóhivatalban

Művészi antik betétes bútor:

2 darab ruhaszekrény és 1 darab asztal eladó.

Megtekintendő: Tököl-tér 8. sz., II. em., 18. sz. ajtó. 6946

19415—1918. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. kereskedelmiügyi miniszteriumnak 3019—3020 és 3018/1918 sz. alatt kelt, a nyers marha és lóborokért, valamint a kész bőrökért követelhető legmagasabb árak megállapítása és egyes bőrfajták gyártásának szabályozásáról, továbbá a nyers marha, borjú, disznó, szarvas, őz és zerge bőrök forgalomba hozataláról, végül a gubacsért követelhető legmagasabb ár megállapításáról szóló rendeletét azzal teszemközhírré, hogy annak teljesítője eredetij, az érdekeltek által hivatalom iparügyi osztályában a hivatalos órák alatt betekinthehető.

Arad, 1918. augusztus 28.

Green, főkapitány.

Több évi gyakorlattal bíró perfekt

gép- és gyorsíró

magas fizetéssel azonnali belépésre

kerestetik.

Németül tudók előnyben.

Aradi Világossági r. t. 6944

605—1918. ügyszám.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Alulírott Török Árpád világi kir. közjegyző ezennel közhírré teszem, hogy Krib Józsefné ujszentannai lakos megkeresésére nevezett ujszentannai pincéjében tároló 7 hét hektoliter fehér bor Székely Béla átvételben késedelmes vevő ujszentannai lakos kárára, veszélyére és költségére Világoson közjegyzői irodám hivatalos helyiségében közbenjöttöm mellett nyilvános árverésen 1918. ezerkilencszázötvennyolc évi szeptember hó 30. harmincadik napján délelőtt 10 órákor készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőknek eladatni fog.

Venni szándékozók az elárverezendő bort vevő ujszentannai pincéjében bármikor megtekinthetik.

Árverési vevő a megvett bort 5 nap alatt köteles elszállítani saját hordóiban. A vételi illeketet vevő fizeti.

Kelt Világoson, 1918. évi szeptember hó 23. napján.

Török Árpád, világi kir. közjegyző. 6935

8670—1918. pny.

HIRDETMÉNY.

A kereskedelmiügyi m. kir. miniszter ur 67366/4—1918. számú intézményével a telekkönyv szerint Nedelkó József tulajdonként előjegyzett Arad, Csalán-utca 4/a. számú ingatlanok utcaszabályozás céljára való kisajátítására a jogot megadván, Arad sz. kir. város közigazgatási bizottságának 613—1918. kib. sz. határozatával a kisajátítási terv megállapításának, valamint a négyeszőgölenként felajánlott 5 korona ár elfogadásának tárgyalására gépen. Kiadóhivatalos: Aradi Nyomda R.-T.

határidőül 1918. évi október 22-ének d. e. 10 órája, helyét pedig a városháza I. emeletén levő tanácsterem tüzetett ki.

A kiküldött bizottság hatásköréhez tartozik határozni mindazon igények és észrevételek felett, melyeket a felek az 1851. évi 41. t.-c. I. fejezetében foglaltak alapján netalán emelnek és a bizottság érdemileg határoz akkor is, ha az érdekeltek közül senkisésem jelenik meg.

Miről fentnevezett érdekeltek gyénilig is azzal értesítették, hogy a kisajátítási terv és-összeírás hivaalom-ban szeptember hó 19-től számitott 15 napig azaz október hó 5-ig közszemlére lesz kitéve és ezen idő alatt betekinthehető és ellene az észrevételek a kitűzött tárgyalás során megtehető.

Arad, 1918. szeptember hó 16.

Varjassy, polgármester.

604—1918. ügyszám.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Alulírott Török Árpád világi kir. közjegyző ezennel közhírré teszem, hogy Popescu Adrián magyaradi lakos megkeresésére Magyaradon nevezett pincéjében tároló circa 1000 ezer hektoliter 1917. ezerkilencszázötvennyolc évi terméű bor Roth Ignác ungvári borkereskedő cég késedelmes átvévkárára, veszélyére és költségére Magyaradon a helyszínen nyilvános árverésen 1918. ezerkilencszázötvennyolc évi szeptember hó 27. huszonhét napjának délután 2 kettő órákor készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőknek eladani fog.

A bor kikiáltási ára hektoliterenként 800 nyolcszáz korona. Árverési vevő a megvett bort saját hordóiban 5 nap alatt köteles elszállítani. A vételi illeketet is vevő fizeti. Az elárverezendő bor árverésitű pincéjében megtekinthehető.

Kelt Világoson, 1918. évi szeptember hó 23. napján.

Török Árpád, világi kir. közjegyző. 6932

Hirdetmény.

Apatelekek hegyközségben

a

szünet

kezdése

szeptember 30-ára

határozottat.

Magyar Mihály

hegyközségi elnök. 6934

Könyvnyomdal

tanulóleányok

jóízetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.